

**Aalborg
Kommune**

JAMMERBUGT
KOMMUNE

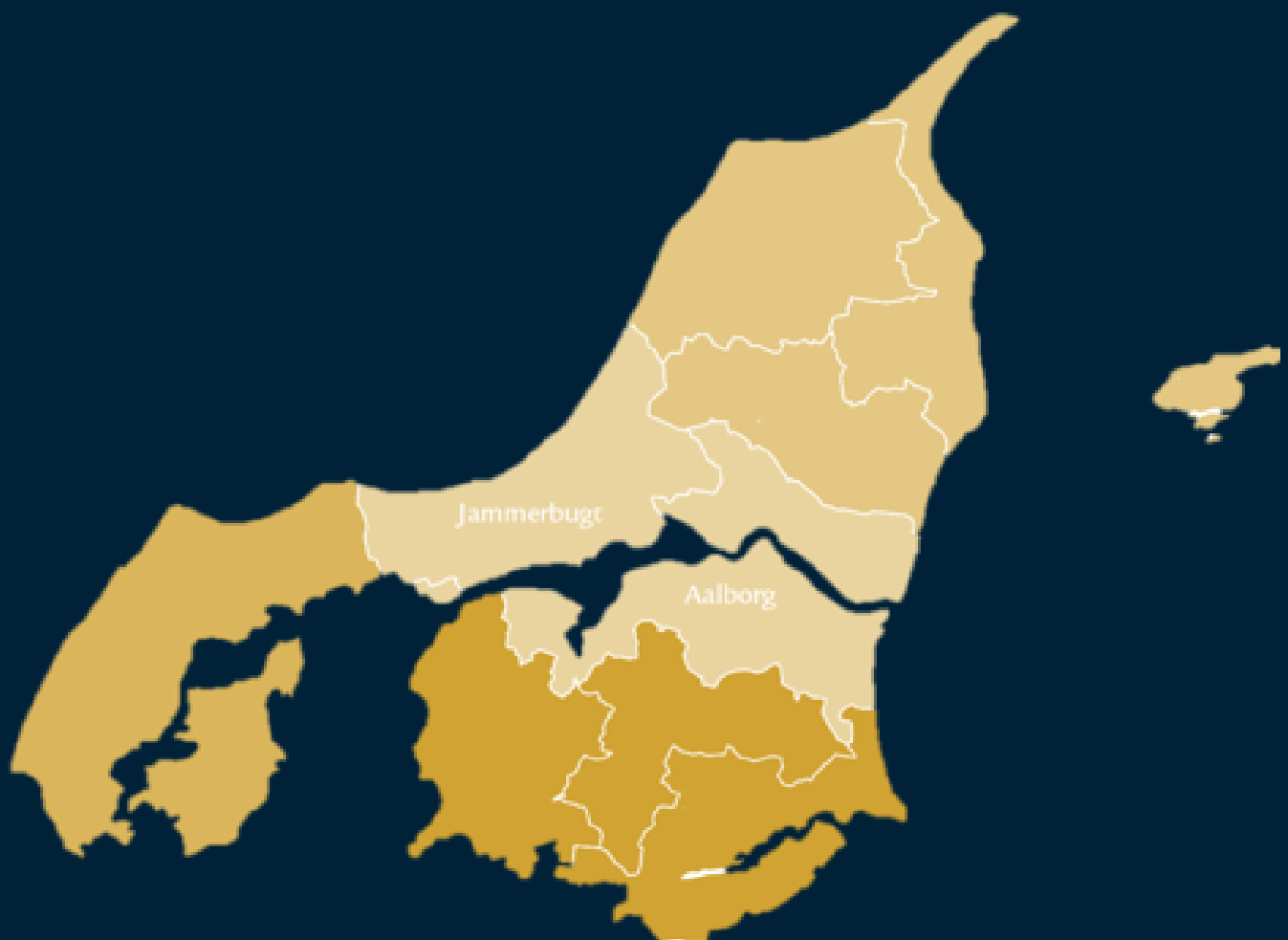
REGION NORDJYLLAND
– i gode hænder

PRÆKTISERENDE
LÆGERS
ORGANISATION

EVALUERING

Handleplan Sundhedsklynge Midt

Indhold

1	Introduktion	3
2	Oversigt over indsatser og aktuel status	5
3	TEMA Mental sundhed og psykiatriske lidelser	8
	INDSATS 1 Tilgængelighedsanalysen	9
	INDSATS 1A Udbredelse af Individuel Planlagt Job (IPS) med støtte til unge i alderen 15-17 år i Jammerbugt Kommune	10
	INDSATS 2 Ressourceforbrug ved henvisninger (analyse)	12
	Udgåede eller afventende indsatser	14
4	TEMA Træning i stedet for operation	16
	INDSATS 5 Henvisning og vedligeholdelse af superviseret gangtræning ved Claudicatio Intermittens (CI)	17
	INDSATS 6 Træning af patienter med kroniske lænderygsmerter	23
5	TEMA Lighed i sundhed	28
	INDSATS 7 Samarbejdsprojekt med Social Sundhed	29
	INDSATS 8 Ulighed i den somatiske behandling af patienter med psykiske lidelser (gadelæge)	31
	INDSATS 9 Optimering af eksisterende digitale løsninger	35
	INDSATS 10A Samarbejde omkring optimering af forløb for de borgere der frekventerer sundhedsvæsenet mest	37
	INDSATS 10B Systematisk indsats i forhold til borgerens sidste tid	40
	INDSATS 11 Inkontinens hos børn og unge	41
	INDSATS 12 HIIT- intens fysisk træning til overvægtige børn	44
6	TEMA Yderligere indsatser	46
	INDSATS 13 eHospital i Nordjylland	47
	INDSATS 14 Geriatri på kommunale pladser	48
7	Bilag	50
	BILAG 1 Økonomioversigt	51
	BILAG 2 Styringsmodel	52

Forord

Vi er stolte af at præsentere denne evaluering af Handleplanen i Sundhedsklynge Midt. Rapporten dokumenterer de fremskridt der er opnået gennem et tæt tværsektorielt samarbejde mellem parterne.

Sundhedsklynge Midt har været en succes og det er lykkedes at gøre en forskel ift. at sikre sammenhængende behandlings- og rehabiliteringsforløb for vores borgere. Gennem en række målrettede indsatser har vi formået at forbedre mental sundhed, fremme træning som alternativ til operation, og arbejde for lighed i sundhed, samt fremme digitaliseringen.

Evalueringen viser, at vores fælles indsats har haft en positiv effekt på borgernes sundhed og trivsel. Vi har set forbedringer i både fysiske og mentale sundhedsparametre, og vores tværsæktorielle samarbejde har bidraget til et mere sammenhængende og effektivt sundhedsvæsen.

Med arbejdet med Handleplanen er der blevet etableret et effektivt og respektfuldt tværsektorielt samarbejde i Sundhedsklynge Midt. Dette samarbejde har været vigtigt for at kunne løfte populationsansvaret og bidrage til sammenhængende behandlings- og rehabiliteringsforløb. Kommuner, region, praktiserende læger og andre sundhedsaktører har arbejdet tæt sammen for at skabe et mere integreret og koordineret sundhedsvæsen i Sundhedsklynge Midt.

Vi vil gerne takke alle involverede parter for deres indsats. Det er gennem deres samarbejde, at vi har kunnet opnå disse resultater. Vi ser frem til at fortsætte det gode samarbejde og bygge videre på de erfaringer og læringspunkter, som denne evaluering har givet os.

Politisk Niveau
Sundhedsklynge Midt

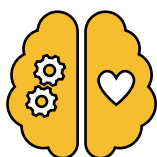
1 Introduktion

Politisk niveau i Sundhedsklynge Midt besluttede den 20. september 2022, at udarbejde en handleplan for Sundhedsklynge Midt i valgperioden (2022-2025). Handleplanen indeholder primært nye indsatser, der er blevet startet op i Sundhedsklynge Midt, men der er også enkelt indsatser, som blev opstartet før den nye sundhedsklyngeorganisering fra juli 2022.

Undervejs er der trådt en ny Sundhedsaftale i kraft. Handleplanen blev i den forbindelse gennemgået for at sikre, at den er i overensstemmelse med den nye sundhedsaftale. Der var ikke behov for justeringer.

Sundhedsklyngerne har haft til opgave at løfte populationsansvaret i klyngens optageområde, det vil sige forebyggelse af sygdom og sikre sammenhængende behandlings- og rehabiliteringsforløb for blandt andet ældre medicinske patienter, borgere med kroniske sygdomme og borgere med psykiske lidelser, herunder borgere som udover psykiske lidelser har et alkohol- og eller stofmisbrug. Sundhedsklynge Midt har i de forudgående år rettet fokus på igangsættelse af nye indsatser der støtter op om dette ansvar, under følgende temaer:

Mental sundhed og psykiatriske lidelser

De seneste tal fra Sundhedsprofilen 2021 viste, at 59.212 borgere i Sundhedsklynge Midt har en høj score på stressskalaen, 49.185 borgere scorer lavt på trivselsindekset og 24.483 borgere lever med svær ensomhed. Værst står det til blandt de unge. Mental mistrivsel er tilmed et stigende problem, ikke kun i Sundhedsklynge Midt, men også på landsplan. Indsatserne i dette tema skal implementere, udvikle eller afprøve indsatser som kan afhjælpe mental mistrivsel og gøre henvisninger mellem sektorer eller overgange lettere for borgere med psykiatriske lidelser.

Træning før eller i stedet for operation

For patienterne betyder træning i stedet for operation en mindre indgribende behandlingsform, samt at de undgår de risici som er forbundet med en operation (infektion, blødninger mv). Der er oparbejdet gode erfaringer med træning i stedet for operation for f.eks. diskusprolapspatienter og det samme for patienter med irritation eller inflammation i knæ grundet aldersforandringer i menisk. Indsatserne under dette tema skal afprøve træning i stedet for operation for patienter i andre diagnosegrupper.

Lighed i Sundhed

Det danske sundhedsvæsen er for alle og ikke betinget af social position, alligevel er der forskel på, hvem der får mest gavn af forebyggelse, behandling og rehabilitering. Dette skyldes, at ved at møde patienterne ens, så er resultatet ulighed. Ikke alle har samme sundhedskompetence, forstået som evnen til at tilgå, forstå og handle på den information som sundhedsvæsenet giver, og det kan afhænge af situationen og af sårbarhed. Skal vi behandle alle ens, skal vi behandle dem forskelligt og tage udgangspunkt i, hvilken sundhedskompetence den enkelte har, så tilgangen, forståelsen og muligheden for at handle er tilpasset den enkelte borger/patient – også kaldet organisatorisk sundhedskompetence.

Yderligere indsatser

I løbet af den periode, hvor handleplanen har været gældende, er der iværksat yderligere initiativer og indsatser med udgangspunkt i Sundhedsklyngens population, men som ikke oprindeligt indgik i Handleplanen. De er indarbejdet i denne evaluering under temaet Yderligere indsatser.

2

Oversigt over indsatser og aktuel status

TEMA Mental sundhed og psykiatriske lidelser 			
	Aktør	Klyngemidler	Status
INDSATS 1 Tilgængelighedsanalysen	Driftsforum Børne- og Ungepsykiatri	50.000 kr.	Fortsætter i Driftsforum Børne- og Ungepsykiatri
INDSATS 1A Udbredelse af Individual Planlagt Job (IPS) med støtte til unge i alderen 15-17 år i Jammerbugt Kommune	Region Nordjylland Jammerbugt Kommune PLO/Nord-KAP	250.000 kr.	Indsatsen overgår til drift i Jammerbugt Kommune
INDSATS 1B Udvikling af samarbejdet i sektorovergangen fra ung til voksen	Region Nordjylland Jammerbugt Kommune Aalborg Kommune PLO/Nord-KAP	0 kr.	Indsatsen afventer nationalt udspil indenfor autismeområdet
INDSATS 2 Ressourceforbrug ved henvisninger (analyse)	Region Nordjylland Jammerbugt Kommune Aalborg Kommune PLO/Nord-KAP	500.000 kr.	Afsluttet
INDSATS 3 Færdigbehandlede unge	Region Nordjylland Jammerbugt Kommune	0 kr.	Indsatsen fortsætter i drift som en del af indsats 1a (IPS)
INDSATS 4 Unge som tilbydes forløb i Aalborg Kommune ved afvisning i Psykiatrien	Region Nordjylland Aalborg Kommune PLO/Nord-KAP	0 kr.	Indsatsen udgik som prøvehandling i sundhedsklyngeregiet, men fortsætter i almen drift

TEMA Træning før eller i stedet for operation

	Aktør	Klyngemidler	Status
INDSATS 5 Henvisning og vedligeholdelse af superviseret gangtræning ved Claudicatio Intermittens (CI)	Region Nordjylland Jammerbugt Kommune Aalborg Kommune PLO/Nord-KAP	1.766.776 kr.	Helårsdrift i 2025 i regi af Klynge Midt
INDSATS 6 Træning af patienter med kroniske lænderygsmærter	Region Nordjylland Jammerbugt Kommune Aalborg Kommune PLO/Nord-KAP	2.113.707 kr.	Helårsdrift i 2025 i regi af Klynge Midt

TEMA Lighed i sundhed

	Aktør	Klyngemidler	Status
INDSATS 7 Samarbejdsprojekt med Social Sundhed	Region Nordjylland Jammerbugt Kommune Aalborg Kommune PLO/Nord-KAP	300.000 kr.	Afsluttet
INDSATS 8 Ulighed i den somatiske behandling af patienter med psykiske lidelser	Region Nordjylland Jammerbugt Kommune PLO/Nord-KAP	676.000 kr.	Helårsdrift i 2025 i regi af Klynge Midt, dog pauseret pt.
INDSATS 9 Optimering af eksisterende digitale løsninger	KLU i Jammerbugt Kommune og Aalborg Kommune	0 kr.	Afsluttes i de lokale KLU'er
INDSATS 10A Samarbejde om optimering af forløb for de borgere der frekventerer sundhedsvæsenet mest	Region Nordjylland Aalborg Kommune PLO/Nord-KAP	700.000 kr.	Afsluttet

INDSATS 10B Systematisk indsats i forhold til borgerens sidste tid	Jammerbugt Kommune Dansk Selskab for Patient-sikkerhed Ad hoc deltagelse af øvrige aktører	334.686 kr.	I drift i Jammerbugt Kommune
INDSATS 11 Inkontinens hos børn og unge	Region Nordjylland Jammerbugt Kommune Aalborg Kommune Nord-KAP	0 kr.	I drift og udbredes regionalt og nationalt
INDSATS 12 HIIT- intens fysisk træning til overvægtige børn	Region Nordjylland Jammerbugt Kommune Aalborg Kommune PLO/Nord-KAP	300.000 kr.	I drift i regi af Jammerbugt Kommune og Aalborg Kommune

TEMA Yderligere indsatser

	Aktør	Klyngemidler	Status
INDSATS 13 eHospital i Nordjylland	Region Nordjylland Jammerbugt Kommune Aalborg Kommune PLO/Nord-KAP	0 kr.	Pilotprojekt som afprøves i foråret 2025 i regi af Klynge Midt
INDSATS 14 Geriatrici på kommunale pladser (tidligere SUGA2.0)	Region Nordjylland Aalborg Kommune PLO/Nord-KAP	165.000 kr.	Igangværende projekt

3

TEMA Mental sundhed og psykiatriske lidelser

Indsatser i temaet

INDSATS 1
Tilgængelighedsanalysen

INDSATS 1A
Udbredelse af Individuel Planlagt Job (IPS) med støtte til unge i alderen 15-17 år i Jammerbugt Kommune

INDSATS 1B
Udvikling af samarbejdet i sektorovergangen fra ung til voksen

INDSATS 2
Ressourceforbrug ved henvisninger (analyse)

INDSATS 3
Færdigbehandlede unge

INDSATS 4
Unge som tilbydes forløb i Aalborg Kommune ved afvisning i Psykiatrien

INDSATS 1

Tilgængelighedsanalysen

Formål

Tilgængelighedsanalysen blev udarbejdet i 2021 i samarbejde mellem de 11 nordjyske kommuner, Praksissektoren og Psykiatrien i Region Nordjylland. Analysen kortlægger årsagerne til stigningen i antallet af børn og unge med dårligt mentalt helbred. Analysen har resulteret i 25 fælles anbefalinger til indsatser, såvel tværsektorielle som indsatser i egne organisationer.

Der arbejdes løbende med de 25 anbefalinger – primært i regi af Driftsforum for Børne- og Ungdomspsykiatri, samt i andre tværsektorielle fora.

Resultater og læring

Økonomisk støtte fra Sundhedsklyngen er anvendt i forbindelse med anbefaling 3 *"Permanentgørelse af fremskudt funktion i Børne og Ungdomspsykiatrien"* (TUT) til et årligt fællesmøde for 140 fagpersoner få tværs af sektorerne. Oprindeligt var der afsat 750.000 via klyngemidlerne i Sundhedsklynge Midt, men det var ikke behov for yderligere midler ud over de 50.000 brugt på fællesmødet. Der var f.eks. også prioriteret midler fra Sundhedsklynge Midt til anbefaling 5 *"Målrettet psykoedukation til barnet/den unge og deres pårørende i et samarbejde mellem kommunerne og Børne og Ungdomspsykiatrien"*, men denne fandt finansiering fra den regionale innovationsfond, hvorfor midlerne blev frigjort til andet formål. De overskydende midler er i stedet disponeret til helårsdrift i 2025 for indsatserne 5; *"Henvísning og vedligeholdelse af superviseret gangtræning ved Claudicatio Intermittens (CI)"*, 6: *"Træning af patienter med kroniske lænde-rygsmerter"*, 8: *"Ulighed i den somatiske behandling af patienter med psykiske lidelser"*, samt indsats 14: *"Geriatrí på kommunale pladser (tidligere SUGA 2.0)"*.

For yderligere information kan Tilgængelighedsanalysen tilgås [her](#).

INDSATS 1A

Udbredelse af Individuel Planlagt Job (IPS) med støtte til unge i alderen 15-17 år i Jammerbugt Kommune

Formål

Formålet er at afprøve IPS-indsatsen for de 15-17-årige unge med psykisk sårbarhed eller psykisk sygdom, bosiddende i Jammerbugt Kommune. Samt udvikling af materiale fra IPS-indsatsen så det i højere grad passer til målgruppen for de 15-17-årige.

Baggrund

Det er højt prioriteret, både nationalt og regionalt i Nordjylland, at fastholde psykisk syge i beskæftigelse eller uddannelse. Der er gode erfaringer med Individuel Planlagt job med Støtte (IPS), som handler om, at der i et samarbejde mellem borgeren, jobcenteret og Psykiatrien udvikles målrettede beskæftigelsesrettede indsatser for personer med psykisk lidelse.

Formålet er en sammenhængende og koordineret indsats, der forebygger sygdomsforværring og øger den enkelte borgers mulighed for at komme i job eller uddannelse. Udgangspunktet for metoden er, at borgeren er i centrum, alle kan deltage – ingen bliver ekskluderet, og indsatsen tager udgangspunkt i den enkelte borgers ønsker, håb og drømme.

Indsatsen for de 15-17-årige eksisterer allerede i Aalborg Kommune, men i Sundhedsklynge Midt er målet at udvide IPS-indsatsen til Jammerbugt Kommune, så unge i alderen 15 til 17 år også kan modtage en IPS-indsats. Dette har til formål at forebygge sygdomsforværring samt hjælpe de unge med enten at fastholde eller påbegynde job eller uddannelse.

Resultater og læring

Både Jammerbugt Kommune og Psykiatrien har fundet relevante unge til indsatsen, men det er et forholdsvist lille antal borgere der har været igennem. Det skal dog ses i lyset af, at IPS forløb typisk har en varighed fra 12 – 18 måneder, at IPS-konsulenten er ansat i en 15 timers stilling, og at tiden er fordelt mellem de to formål i projektet. Ift. udvikling af materiale til målgruppen, er der etableret et samarbejde med de øvrige kommuner, som arbejder med IPS til unge 15-17-årige, med henblik på at udarbejde en skabelon til målgruppen.

9 borgere har fået en IPS-indsats gennem projektet i Jammerbugt Kommune:

- 1 er på offentlig forsørgelse
- 2 er i beskæftigelse
- 4 er fastholdt i uddannelse
- 2 er stoppet efter eget ønske

I projektet har en af de spændende udfordringer været, hvor meget forældrene naturligt indgår og fylder i processen. Det blev derfor en vigtig opgave at skabe en tryk og tillidsfuld dialog med dem, hvor de hjælpes til at se, at IPS er en positiv og støttende tilgang. Samtidig arbejdedes der på synliggøre, hvor meget deres barn faktisk kan, og hvordan den unge støttes bedst muligt for at sikre den videre udvikling.

Forældreinddragelse spiller en afgørende rolle i at støtte den unges udvikling og trivsel. Et tæt samarbejde mellem forældre og fagpersoner styrker relationen til den unge og skaber en fælles forståelse for deres behov. Når forældre og den unge føler sig hørt og inddraget, skabes der et trygt fundament, som fremmer både tillid og positive forandringer.

Læringspointer:

- Forståelse af familiens dynamik og dens indvirkning på den unges trivsel og skolegang.
- Betydningen af omfattende relationsarbejde med hele familien.
- Anvendelse af fleksible kommunikationsmetoder, herunder visuelle og alternative tilgange, tilpasset den unges behov.
- Udvikling af støtteplaner, der både adresserer arbejdsmarkedsmæssige behov og trivsel i uddannelseskonteksten.

Jammerbugt Kommune har besluttet at implementere indsatsen på baggrund af afprøvnin-gen i Sundhedsklynge Midt.

INDSATS 2

Ressourceforbrug ved henvisninger (analyse)

Formål

Indsatsen fokuserer på at forbedre udnyttelsen af ressourcerne hos alle involverede parter i henvisningsprocessen til Børne- og Ungdomspsykiatrien. Resultaterne af analysen skal danne grundlag for drøftelser om, hvordan samarbejdet og henvisningsprocessen kan forenkles. Indsatsgruppen vil afsøge muligheder for en større tilpasning af vurderings- og udredningsværktøjer på tværs for at undgå dobbeltarbejde. Analysen skal derfor levere konkrete anbefalinger til en optimering af det tværsektorielle samarbejde.

Baggrund

Et stort og stigende antal børn og unge har psykiske vanskeligheder på et niveau, som medfører behov for at henvise til Børne- og Ungdomspsykiatrien. Antallet af henvisninger til Børne- og Ungdomspsykiatrien er steget gennem de sidste mange år, og siden 2018 har stigningen taget yderligere fart. Fra 2018 til 2021 steg antallet af henvisninger med mere end 20 %. Hertil kommer et yderligere antal, som er vurderet hos praktiserende læger og Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR), uden efterfølgende henvisning. I løbet af de seneste år har Nordjylland set en betydelig styrkelse af det tværsektorielle samarbejde. Med udgangspunkt i dette forstærkede samarbejde besluttede Sundhedsklynge Midt i 2023 at iværksætte en Henvisningsanalyse, med det formål at kortlægge arbejdsgange, ressourceforbrug og potentiale for forbedringer i forbindelse med henvisninger mellem primærsektoren og Børne- og Ungdomspsykiatrien.

Resultater og læring

Dialogmøderne med kommunernes og regionens repræsentanter har enstemmigt fremhævet forbedringer i det tværsektorielle samarbejde i de seneste år, hvor de igangsatte initiativer overvejende har været succesfulde og ført til øget kvalitet og effektivitet. Driftsforum for Børne- og Ungdomspsykiatri anerkendes for at være et effektivt samarbejdsforum, og henvisningsskabelonen betragtes som essentiel for at kvalificere og strukturere henvisningerne. Denne positive oplevelse understøttes af, at kun 7,6 % af de henvisninger, som kommunerne sender, bliver afvist. Dette står i kontrast til henvisningerne fra almen praksis, hvor næsten 40 % afvises. Det indikerer således, at der er forbedringspotentiale i samarbejdet mellem almen praksis og Børne- og Ungdomspsykiatrien i forhold til henvisninger. En yderligere analyse med fokus på almen praksis er således én af de anbefalinger, som er givet på baggrund af analysen.

Baseret på analyse og de forskellige dialogmøder er følgende anbefalinger blevet formuleret:

- Dybdegående implementering af beslutninger truffet i Driftsforum for Børne- og Ungdomspsykiatri.
- Kontinuerlig udvikling af henvisningsskabelonen.
- Vedvarende opbygning af relationer.
- Udvidet samarbejde med andre henvisende parter (socialforvaltningen, familieafdelingerne, sundhedsplejen samt andre aktører).
- Tværkommunal dialog om diagnosekrav.
- Indhentning af sagsakter på tværs af kommunale forvaltninger.
- Afprøvning af nye testredskaber.
- Systematisk dataregistrering i forbindelse med Sundhedsstyrelsens opgørelser.
- Mere information om indholdet i et forløb i psykiatrien
- Gennemførelse af en henvisningsanalyse med fokus på almen praksis

Analysen har ikke været afgrænset til kun at rumme de to kommuner i Sundhedsklynge Midt, men har fra begyndelsen taget udgangspunkt i alle 11 nordjyske kommuner i forhold til data, interviews og organisering. Strategisk Sundhedsforum har derfor behandlet analysen og det videre arbejde med anbefalingerne løftes i Driftsforum for Børne- og Ungdomspsykiatri.

For yderligere information kan rapporten med Henvisningsanalysen kan tilgås [her](#).

Udgåede eller afventende indsatser

INDSATS 1B

Udvikling af samarbejdet i sektorovergangen fra ung til voksen (Autismeområdet)

Aktør	Region Nordjylland, Jammerbugt Kommune, Aalborg Kommune, PLO/Nord-KAP
Forbrug	0 kr.
Status	Indsatsen afventer nationalt udspil indenfor autismeområdet

Baggrund

Målet er at opnå et bedre og mere formaliseret tværsektorielt samarbejde i overgangen, så den enkeltes forløb understøttes på bedst mulig vis på tværs af sektorer. I det tværsektorielle samarbejde opleves der udfordringer i overgangen fra barn til voksen, især for borgere med autismespektrumsforstyrrelser. Der er behov for at skabe en fælles forståelse for målgruppen og udvikle et konkret oplæg til et tættere, mere formaliseret og koordineret samarbejde. Målgruppen er unge voksne (18+), som er ny diagnosticerede og/eller har komorbiditet (flere kroniske sygdomme).

Status

Samarbejdsaftalen for Børn og Unge med Sindslidelse er blevet opdateret i perioden, men indsats er endnu ikke igangsat, idet der afventes et nationalt udspil indenfor autismeområdet. Det videre arbejde med indsatsen, som fremadrettet er forankret i Driftsforum for Voksenpsykiatri.

INDSATS 3

Færdigbehandlede unge

Aktør	Region Nordjylland, Jammerbugt Kommune
Forbrug	0 kr.
Status	Indsatsen fortsætter i drift som en del af indsats 1a (IPS)

Baggrund

Målgruppen er unge, der er færdigbehandlet i psykiatrien og har brug for socialpædagogisk støtte fra kommunen, men som henvises tilbage til egen læge. I afprøvningen af denne indsats henvises de unge til eksisterende kommunalt tilbud for unge med let til moderat depression. Indsatsen integrerer støtte til behandling, uddannelse og beskæftigelse.

Status

Indsatsen udgik som selvstændig indsats, da den ikke kunne gennemføres som forventet. Indsatsen er i stedet indarbejdet i indsats 1a – IPS til unge i Jammerbugt Kommune, med formålet om at etablere et formaliseret samarbejde mellem Jammerbugt Kommune og Psykiatrien i Brønderslev med udgangspunkt i IPS-indsatsen for borgere over 18 år.

INDSATS 4

Unge som tilbydes forløb i Aalborg Kommune ved afvisning i Psykiatrien

Aktør	Region Nordjylland, Aalborg Kommune, PLO/Nord-KAP
Forbrug	0 kr.
Status	Indsatsen udgik som prøvehandling i sundhedsklyngereg, men fortsætter i almen drift

Baggrund

Målgruppen er unge under 25 år, som er henvist til Psykiatrien fra almen praksis, men som ikke kan diagnosticeres med en egentlig psykiatrisk lidelse og derfor ikke skal have behandling i Psykiatrien. De skal i stedet henvises direkte til Aalborg Kommunes tilbud Center for Mental Sundhed – med besked herom til egen praktiserende læge.

Status

Indsatsen udgik da visitationsretningslinjerne ændrede sig i Psykiatrien, så mængden af afviste borgere blev meget lille - henvisningerne sker i stedet direkte via almen praksis. Hermed var der ikke længere basis for den oprindelige prøvehandling (re-visitation fra Psykiatrien til indsatsen ved afvisning fra Psykiatrien). De få borgere, som nu afvises i Psykiatrien, visiteres dog fortsat til Center for Mental Sundhed, Aalborg Kommune.

4

TEMA Træning i stedet for operation

Indsatser i
temaet

INDSATS 5
Henvisning og vedligeholdelse af superviseret gangtræning ved
Claudicatio Intermittens (CI)

INDSATS 6
Træning af patienter med kroniske lænderygsmerter

INDSATS 5

Henvisning og vedligeholdelse af superviseret gangtræning ved Claudicatio Intermittens (CI)

Formål

Borgere i Sundhedsklynge Midt med Claudicatio Intermittens (CI) tilbydes et afgrænset forløb med superviseret gangtræning på hold jf. Sundhedslovens §140 (genoptræning) eller §119 stk.3 (patientrettet forebyggelsestilbud).

Gangtræning for borgere med CI har til formål at øge gangdistance og reducere smerter ved at forbedre blodcirkulationen i benene, hvilket kan mindske behovet for medicinsk eller kirurgisk behandling. Medicinsk behandling kan omfatte blodfortyndende, blodtryksreducerende eller kolesterolsænkende medicin. Kirurgisk behandling kan være indgreb som ballonudvidelse af årer eller bypass-operationer i benene. Ved at deltage i et struktureret gangtræningsprogram kan mange borgere dog opnå betydelige forbedringer uden at skulle gennemgå invasive indgreb, hvilket gør træningen til en vigtig førstevalgsbehandling.

Borgerne i indsatsen vil være i forskellige stadier af lidelsen, dels de der allerede ses på karkirurgisk afdeling, men med udvidelsen med henvisningsmulighed fra almen praksis, også borgere som endnu er i tidlige stadier af lidelsen.

Baggrund

Aalborg Kommune har i samarbejde med Karkirurgisk Ambulatorium på Aalborg Universitetshospital henvist patienter til genoptræning med gode resultater. Den fælles indsats skal udbrede disse erfaringer til Jammerbugt Kommune, således indsatsen implementeres i kommunen - og at borgerne kan henvises til superviseret gangtræning via Karkirurgisk Ambulatorie.

Indsatsen skal også give almen praksis mulighed for at henvise til superviseret gangtræning. Da praktiserende læger ikke kan henvise til genoptræning under Sundhedslovens §140, er det besluttet, at henvisning også kan ske via Sundhedslovens §119, stk. 3 (patientrettet forebyggelse).

Resultater og læring

En vigtig del af indsatsen har været at få skabt synlighed på digitale platforme. Der er lagt information ud på følgende:

- Nord-KAP
- Hjemmesider målrettet praktiserende læger
- Kommunens egne hjemmesider
- Sociale medier
- Visuelle materialer (Aalborg Kommune):
- Plakater på aktivitetscentre
- Fysiske tiltag (Jammerbugt Kommune):
- Besøg i lokale lægehuse med udlevering af pjecer

Henvi sning fra almen praksis

Indsatsen har kvalificeret arbejdsgange og samarbejdspraksis mellem de praktiserende læger, Aalborg Genoptræning samt sundhed og bevægelse i Jammerbugt. Henvi sningskriterierne sikrer, at relevante borgere henvi ses til opstartssamtale. Almen praksis modtager en kort tilbage melding om borgerens resultater efter forløbet. Herunder eventuelle opmærksomhedspunkter eller hvis borgeren ikke har kunnet deltage i henhold til henvi sningskriterierne.

Henvi sning fra Karkirurgisk afdeling

Det er etableret et tæt samarbejde mellem kommunale fysioterapeuter og karkirurgisk overlæge. Fysioterapeuterne kan kontakte overlægen telefonisk ved spørgsmål om borgere eller henvi sningsgrundlag. Overlægen har desuden bidraget med 3 timers undervisning til de fysioterapeuter som varetager indsatsen i kommunerne.

Borgerforløb – Resultater og erfaringer

Henvi sninger fra ambulatorie og almen praksis er fulgt løbende i indsatsen (se tabel 1). I Aalborg Kommune der modtaget henvi sninger til indsatsen fra 14 ud af 52 lægepraksis, mens der i Jammerbugt Kommune er modtaget henvi sninger fra 6 ud af 14 lægepraksis. Der er et potentiale for et øget antal henvi sninger fra almen praksis efterhånden som de bliver opmærksomme på CI-indsatsen.

I tabel 1 ses antallet af henviste borgere fordelt på, hvorvidt de er sendt fra ambulatorie eller almen praksis, fra hver kommune.

Tabel 1

Antal henviste borgere		
	Aalborg Kommune (18/12 2024)	Jammerbugt Kommune (31/12 2024)
Antal henviste borgere fra almen praksis (§119. stk. 3)	42	10
Antal henviste borgere fra Karkirurgisk afdeling (§140)	69	18
I alt	111	28
Antal afsluttede december 2024	42	11

Sammenlagt henvist 139 borgere til forløbet, af disse er der ved datatrækket i december fuldført 53 forløb i de to kommuner, mens 29 forløb er igangværende. 17 borgere er sendt retur til

almen praksis idet de ikke har kunnet deltage i henhold til henvisningskriterierne. 10 borgere er stoppet før tid og 30 borgere er blevet tilbudt et tilpasset forløb.

Aldersvariationer (se tabel 2) blandt borgerne kan føre til forskellige udgangspunkter for deltagelsen i forløbet, da både fysisk kapacitet og individuelle behov kan variere betydeligt afhængigt af alder. Borgere, med behov for tillempede forløb, modtager træning målrettet CI, hvor der tages højde for nødvendige justeringer i forhold til borgerens fysiske formåen og komorbiditeter.

Tabel 2

Karakteristika for henviste borgere		
Henvist fra almen praksis		
	Aalborg Kommune	Jammerbugt Kommune
Gennemsnitsalder	73 (52-86) år	73 (62-83) år
Fordeling på køn	Mænd: 48 % Kvinder: 52 %	Mænd: 50 % Kvinder: 50 %
Henvist fra Karkirurgisk afdeling		
	Aalborg Kommune	Jammerbugt Kommune
Gennemsnitsalder	72 (55-89) år	72 (41-92) år
Fordeling på køn	Mænd: 57 % Kvinder: 43 %	Mænd: 72 % Kvinder: 28 %

Positiv effekt

Træningsindsatsen i begge kommuner har haft en gavnlig effekt på borgernes funktionelle kapacitet og deres selvvaluerede livskvalitet. Nedenstående tabeller viser "før og efter"-målinger af både objektive forbedringer og borgernes egen oplevelse af fremgang.

De objektive målinger (tabel 3a og 3b) dokumenterer forbedringer i gangkapacitet, fysisk funktionsevne og smertereduktion. PWD (Pain-free Walking Distance) angiver, hvor langt borgeren kan gå uden smerter, mens MWD (Maximum Walking Distance) angiver den maksimale distance, de kan gå, før de må stoppe på grund af smerter.

Ved både opstart og afslutning af forløbet testes borgernes funktionsevne. Der måles både, hvor langt de kan gå uden smerter (PWD), og hvor langt de maksimalt kan gå, selvom de oplever smerter (MWD). Smerteintensiteten vurderes på en skala fra 0 til 4, hvor 0 = ingen smerte og 4 = stærke smerter.

Tabel 3a

Aalborg Kommune – samlet resultat. 42 gennemførte forløb	Ved start	Ved slut	Absolut difference	Effekt i %
PWD - smertefri gangdistance i meter	168	428	260	155
PWD smerteniveau	1	1		
MWD Maximal gangdistance i meter	536	1113	557	108
MWD smerteniveau	3,64	3,27	-0,36	-10
Hastighed (km/t)	3,01	3,64	0,64	21
Stigning (%)	9	13	3,9	44
6 min gangtest	361,75	403,03	41,28	11

Samlet set for alle forløb i Aalborg Kommune viser tabel 3a, at borgerne ved afslutningen af forløbet i gennemsnit kan gå 155 % længere uden smerter og 108 % længere med smerter. Samtidig oplever borgerne, at den maksimale gangdistance gør mindre ondt, hvilket betyder, at deres oplevede smerte er faldet med 10 % (minus markerer et fald i smerte).

Forløbet har også medført forbedringer i evnen til at gå på stigninger samt i 6-minutters gangtesten.

Tabel 3b

Jammerbugt Kommune – samlet resultat. 11 gennemførte forløb	Ved start	Ved slut	Absolut difference	Effekt i %
PWD - smertefri gangdistance i meter	203,64	283,18	79,55	39
PWD smerteniveau	1	1		
MWD Maximal gangdistance i meter	793,46	1507,45	714	90
MWD smerteniveau	3,55	3,64	0,09	3
Hastighed (km/t)	3,13	4,69	1,56	50
Stigning (%)	10,36	11,45	1,09	11
6 min gangtest	365,55	413	47,45	13

Samlet set for alle forløb i Jammerbugt Kommune viser tabel 3b, at borgerne ved afslutningen af forløbet i gennemsnit kan gå 39 % længere uden smerter og 90 % længere med smerter. Samtidig ses det, at smerteniveauet ved maksimal gangdistance er steget med 3 %.

Forløbet har også forbedret borgernes evne til at gå på stigninger samt deres præstation i 6-minutters gangtesten.

Datagrundlaget for Jammerbugt er baseret på 11 gennemførte forløb, hvilket gør resultaterne mere usikre. For eksempel kan den registrerede stigning i smerteniveauet ved maksimal gang skyldes, at enkelte borgere har oplevet en markant forværring, hvilket påvirker det samlede gennemsnit.

I de følgende tabeller præsenteres resultaterne af PSFS (Patient-Specific Functional Scale), et værktøj til at måle funktionsevne ud fra patientens egne mål. Patienten udvælger 3-5 aktiviteter, som de har svært ved at udføre på grund af deres CI, for eksempel at gå en bestemt distance, tage trapper eller stå op i længere tid.

PSFS anvender en skala fra 0 til 10, hvor 0 = kan ikke udføre aktiviteten, og 10 = kan udføre aktiviteten uden problemer. Metoden er subjektiv, men borgerrettet, og giver en individuel vurdering af funktionsevne og fremskridt.

Tabel 4a

Aalborg Kommune 42 gennemførte forløb	Ved start	Ved slut	Absolut difference	Effekt i %
Funktionsevne ud fra patientens egne mål (PSFS)	4,45	7,30	2,84	64

Tabel 4a viser, at borgerne i CI-indsatsen i Aalborg Kommune oplever en forbedring i funktionsevne på 64 % i forhold til de aktiviteter, de selv har valgt.

Tabel 4b

Jammerbugt Kommune 11 borgere	Ved start	Ved slut	Absolut difference	Effekt i %
Funktionsevne ud fra patientens egne mål (PSFS)	2,29	7,18	4,89	214

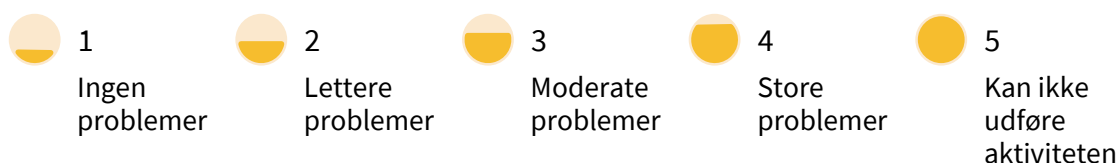
Tabel 4b viser, at borgerne i CI-indsatsen i Jammerbugt Kommune oplever en forbedring i funktionsevne på 214 % i forhold til de aktiviteter, de selv har valgt.

Denne forbedring er markant højere end i Aalborg Kommune, hvor forbedringen er 64 %. Det er dog vigtigt at påpege, at datagrundlaget i Jammerbugt Kommune kun omfatter 11 borgere, hvilket gør resultaterne mere usikre og mindre generaliserbare.

PSFS er en subjektiv vurdering baseret på borgernes egne mål. Gennemsnittet beregnes ud fra den aktivitet, som borgeren har oplevet som sværest i starten af forløbet. For eksempel vil en borger, der i starten kun kan gå 200 meter og scorer sig selv 2 på en skala fra 0 til 10, men ved afslutningen kan gå distancen uden problemer (scorer sig selv 10), opleve en markant forbedring i procent.

Borgerrapporteret data

I Aalborg Kommune er der gennemført selvvalgt borgerrapportering via spørgeskemaet EQ-5D-5L som er et klinisk udviklet værktøj til måling af helbredsrelateret livskvalitet. Skemaet dækker 5 helbredsdimensioner, der vurderes på en skala fra 1-5:

Borgeren vælger ét niveau pr. dimension, der bedst beskriver deres nuværende tilstand. Svarene omdannes til en 5-cifret score, som repræsenterer den samlede helbredstilstand.

Resultaterne viser, at borgerne generelt har opnået forbedringer i både helbredstilstand og livskvalitet. De oplever bedre bevægelighed, har lettere ved personlig pleje og daglige aktiviteter, og smerterne er reduceret. På det mentale område rapporterer borgerne mindre angst og depression, og den samlede helbredstilstand er forbedret fra 0,68 til 0,79 det vil sige tættere på scoren 1, som angiver perfekt helbred, altså en forbedring på 17 %.

Tabel 4c

Aalborg Kommune EQ-5D-5L	Ved start	Ved slut	Absolut difference	Effekt i %
Bevægelighed	2,96	1,81	-1,15	39
Personlig pleje	1,15	1,09	-0,06	5
Sædvanlige aktiviteter	2,15	1,57	-0,57	27
Smerter/ubehag	2,93	2	-0,93	32
Angst/depression	1,33	1,18	-0,15	11
Aflæst VAS	65,15	76,48	11,33	17
Helbredstilstand	0,68	0,79	0,11	17

Jammerbugt Kommune anvender ikke spørgeskemaet EQ-5D-5L.

Sammenfatning

Samlet set har borgerne i begge kommuner opnået betydelige fysiske forbedringer, hvilket blandt andet afspejles i deres maksimale gangdistance, gangdistance på 6 minutter og enden til at klare daglige aktiviteter.

Borgernes selvvaluerede resultater bekræfter disse fund og viser forbedringer i bevægelighed, smertereduktion og generel helbredstilstand. Disse resultater er særligt vigtige for borgere med CI, da de ofte oplever markante begrænsninger i gangfunktionen samt smerter.

Erfaringerne fra indsatsen i Sundhedsklynge Midt understøtter evidensen for, at superviseret gangtræning er en effektiv behandlingsmetode for borgere med CI. Indsatsen har ikke kun dokumenteret positive resultater for borgernes fysiske funktion og livskvalitet, men også styrket det tværsektorielle samarbejde.

Effekt på behandlingsbehov

Det er endnu for tidligt at vurdere, om CI-indsatsen har medført et fald i henvisninger til Karkirurgisk ambulatorium eller reduceret behovet for medicinsk og kirurgisk behandling blandt de borgere, der har gennemført et træningsforløb. Data fra afdelingen viser en mindre stigning i antallet af operationer fra 2023 (25) til 2024 (30) for patienter i de to kommuner, men da tallene er små, er den statistiske usikkerhed stor. Effekten af gangtræning forventes først at kunne vurderes over en længere periode, og opfølgning over flere år vil være nødvendig for at påvise en eventuel effekt.

Samtidig betyder demografiske ændringer at antallet af borgere med CI øges løbende. Derfor vil en eventuel effekt af CI-træning ikke nødvendigvis afspejles i et fald i antallet af operationer, men snarere i en lavere stigningstakt end forventet i de kommuner, der tilbyder træning. På nuværende tidspunkt kan det således ikke konkluderes, at indsatsen har reduceret behovet for kirurgiske indgreb.

Til gengæld viser evalueringen, at borgernes fysiske funktionsniveau og selvvaluerede livskvalitet er forbedret gennem træningsindsatsen, hvilket giver dem bedre forudsætninger for at fungere i hverdagen. Disse resultater understøtter tidligere undersøgelser, der peger på, at gangtræning kan have positive effekter og på sigt muligvis udskyde eller forebygge operationer.

INDSATS 6

Træning af patienter med kroniske lænderygssmerter

Formål

At tilbyde borgere i Sundhedsklynge Midt med længerevarende lænderygssmerter et GLA:D Rygforløb på hold jf. sundhedslovens §119, stk. 3. GLA:D ryg er et struktureret behandlingsforløb til patienter med lændesmerter. Programmet følger Sundhedsstyrelsens anbefalinger for behandling af patienter med rygsmerter og bygger på principper for hjælp-til-selvhelp.

Baggrund

Op mod 150.000 borgere oplever årligt "ondt i ryggen" på landsplan, og af disse søger ca. 60.000 behandling i det offentlige sundhedsvæsen. Sundhedsstyrelsen skønner, at ca. 2% af befolkningen har kroniske smerter i lænderyggen, hvilket svarer til ca. 9.800 personer over 16 år i Nordjylland.

I Region Nordjylland blev der i 2020 henvist 4.487 borgere til operation. Af disse blev 560 udskrevet med en genoptræningsplan uden operation, 782 blev opereret inden for det første år, og 3.145 blev udskrevet til opfølgning hos egen læge (Dansk Rygdatabase).

For at blive henvist til operation i hospitalsregi kræves det, at man forud har gennemgået et træningsforløb, hvilket man aktuelt ikke kan henvises til i kommunalt regi fra egen læge. I stedet kan borgeren henvises til et træningsforløb hos en privat fysioterapeut.

Hvis man efter henvisning til undersøgelse på hospitalet ikke behandles med en operation eller udskrives med en genoptræningsplan, så kan den praktiserende læge udelukkende henvise til en privat fysioterapeut. Fælles for begge situationer er, at der er en gruppe af borgere med lænderygssmerter, som har brug for et tilbud, som rækker ud over det, som tilbydes i privat regi. Borgerne med lænderygssmerter kan have brug for undervisning for at få en større sygdomsforståelse, de kan have svært ved selv at kontakte og møde op til træning samt være ude af stand til at betale egen andel af honoraret mv.

Indsatsen under "Træning af personer med kroniske rygsmerter – GLA:D ryg" henvender sig til de borgere, som ikke har økonomiske, sociale, mentale eller psykiske ressourcer til at opsøge et træningsforløb i privat regi, og som har behov for et træningsforløb, med indbygget patientuddannelse i faste rammer, – enten for at forebygge operation eller efter afslag på operation.

Resultater og Læring

Der er skabt synlighed omkring indsatsen gennem Nord-KAP, www.sundhed.dk og derudover på Sundhedstilbud Aalborg (hjemmeside til praktiserende læger). I Jammerbugt kommune har tilbuddet været slået op på hjemmeside rettet til de praktiserende læger og der er udleveret pjecer på de lokale lægeklinikker.

I GLA:D ryg indsatsen har vi set, at borgere med lænderyg-gener og lave sundhedskompetencer modtager en indsats, der muliggør deltagelse og skaber positive resultater. Sundhedsprofilen ([Sundhedsprofilen 2021](#)) viser, at mennesker med lænderygsmerter, ud over deres smerter, især har udfordringer med dårligt mentalt helbred (stress, ensomhed og psykiske lidelser), dårlig søvnkvalitet, fysisk inaktivitet og rygning.

Erfaringen med indsatsen er, at med dette klyngeprojekt tilgodeses en målgruppe, der ellers havde vanskeligt ved at tilgå og profitere af andre etablerede tilbud på lænd-rygområdet.

Det fremhæves af borgerne, at deltagelsen på hold giver mulighed for at spejle sig i andre og forstå, at andre også kan have smerter og/eller nedsat funktionsniveau.

De foreløbige erfaringer viser, at borgerne ifølge fysioterapeuterne generelt udtrykker tilfredshed med forløbet og mærker en positiv forskel i deres hverdag. Det fremhæves af borgerne, at deltagelsen på hold giver mulighed for at spejle sig i andre og forstå, at andre også kan have smerter og/eller nedsat funktionsniveau.

I samarbejdet mellem Jammerbugt Kommune og Aalborg Kommune er der draget nytte af fortløbende erfaringsudveksling og fælles faglig refleksion omkring indsatsen.

Resultater og erfaringer for borgerforløb

I tabel 5 ses antallet af henviste borgere til GLA:D ryg indsatsen fordelt på de to kommuner. Af de samlet set 193 henviste borgere, er 42 borgere ikke i målgruppen, eller startet i et andet forløb. 14 forløb er stoppet før tid. 16 er i gang med et GLA:D ryg forløb på datalæsningsstidspunktet ultimo december 2024.

Tabel 5

Antal borgere, der har fået gavn af indsatsen		
	Aalborg Kommune (pr. 18/12-24)	Jammerbugt Kommune (pr. 31/12-24)
Antal henviste borgere SUL §119	115	78
Antal afsluttede forløb	75	46

I tabel 6 ses fordeling på køn og alder på de borgere som er henvist fra almen praksis til længe-ryg indsatsen. Som det fremgår, er aldersspredningen stor, og der er en overvægt af kvinder. Gennemsnitsalderen tilsiger at de fleste borgere i indsatsen er i den erhvervsaktive alder.

Indsatsen har medvirket til at kvalificere samarbejdet mellem praktiserende læger og Aalborg Genoptræning/Sundhed og Bevægelse i Jammerbugt Kommune. De udarbejdede henvisningskriterier på Sundhedslovens §119, stk. 3 har skærpet fokus på at henvise relevante borgere til opstart i forløbet.

Tabel 6

Borgerkarakteristika for borgere henvist fra almen praksis		
Henvist på SUL §119		
	Aalborg Kommune	Jammerbugt Kommune
Alder	58,51 (22-88) år	69,52 (31-87) år
Fordeling på køn	Mænd: 35 % Kvinder: 65 %	Mænd: 29 % Kvinder: 71 %

Objektive resultatmål

De objektive målinger dokumenterer betydelige forbedringer i aktiv bevægelighed, styrke i mave og ryg samt fysisk funktionsevne i forhold til at kunne rejse sig og sætte sig se tabel 7a og 7b herunder. Skemaet viser borgernes funktionsniveau i forhold til at kunne bøje sig forover, styrken i deres mavemusklér, og rygmuskler samt antallet af "rejse sætte sig" gentagelser (tabel 7 a+b).

Tabel 7a

Aalborg Kommune - Glad Ryg data. 75 afsluttede forløb	Ved start	Ved slut	Absolut difference	Effekt i %
Foroverbøjning (vurdering)	3,31	4,82	1,51	46
Mavemusklér (sekunder)	51,22	67,08	15,86	31
Rygmuskler (sekunder)	50,64	73,13	22,48	44
Rejse-sætte-sig (antal gentagelser)	9,77	12,66	2,88	30

Ovenstående tabel fra Aalborg Kommune viser en positiv udvikling i fysisk kapacitet hos de borgere som har afsluttet et GLA:D ryg forløb. Gennemsnitligt har borgerne forbedret evnen til at bøje sig forover med 46 %, hvilket indikerer en øget fleksibilitet eller bevægelighed i ryggen. Der er en øget styrke og udholdenhed i mavemusklérne på 31 % samt en forbedring i styrke og stabilitet i rygmusklerne op 44 %. Sidst, men ikke mindst, ses der en forbedring på 30 % i forhold til gentagelsen af rejse-sætte-sig testen. Samlet set viser ovenstående, at borgerne har opnået en bedre fysisk funktion, øget styrke og bevægelighed i ryggen.

Tabel 7b

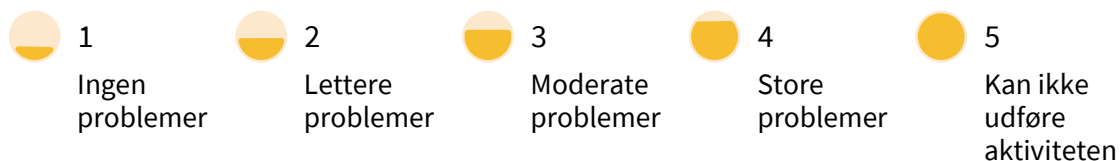
Jammerbugt Kommune - Glad Ryg data. 45 afsluttede forløb	Ved start	Ved slut	Absolut difference	Effekt i %
Foroverbøjning (Vurdering)	2,72	3,52	0,8	29
Mavemusklér (sekunder)	46,8	87,84	41,04	88
Rygmuskler (sekunder)	61	120,84	59,84	98
Rejse-sætte-sig (antal gentagelser)	9,16	12,32	3,16	35

I Jammerbugt Kommune ser vi ligeledes en positiv udvikling hos borgerne som har afsluttet et GLA:D ryg forløb. Gennemsnitligt har borgerne forbedret evnen til at bøje sig fremover med 29 %, og hermed opnået øget fleksibilitet eller bevægelighed i ryggen. De har opnået en markant forbedring af styrken i mavemusklérne på 88 % og ligeledes markant styrkelse af rygmusklerne på 98 %. Og også i Jammerbugt er borgerne i stand til at gennemføre rejse-sætte-sig testen med en forbedring på 34 %. Samlet set viser ovenstående, at borgerne har opnået en bedre fysisk funktion, øget styrke og bevægelighed i ryggen.

Borgerrapporteret data

I Aalborg Kommune er der gennemført selvvurderet borgerrapportering via spørgeskemaet EQ-5D-5L som er et klinisk udviklet værktøj til måling af helbredsrelateret livskvalitet. Skemaet dækker fem helbredsdimensioner, der hvor vurderes på en skala fra 1-5:

Borgeren vælger ét niveau pr. dimension, der bedst beskriver deres nuværende tilstand. Svarerne omdannes til en score, som repræsenterer den samlede helbredstilstand.

Tabel 8

Aalborg Kommune - EQ-5D-SL	Ved start	Ved slut	Absolut difference	Effekt i %
Selvrapporteret samlet helbred VAS 0-100	49,03	60,2	11,17	23
Bevægelighed	2,26	1,76	0,5	22
Personlig pleje	1,55	1,34	0,21	14
Sædvanlige aktiviteter	2,83	2,19	0,64	23
Smerter/ubehag	3,24	2,53	0,71	22
Angst/depression	2,20	1,80	0,4	18
Samlet index score	0,58	0,72	0,14	24

GLA:D ryg indsatsen har haft en positiv effekt på borgerens egen vurdering/opfattelse af deres fysiske og psykiske tilstand. Størst effekt ses på for sædvanlige aktiviteter 23 %, bevægelighed 22 %, nedgang i smerte på 22 % samt forbedring af psykisk helbred på 18 %. Til sammen giver disse resultater et afsæt for en væsentligt forbedret hverdag for deltagerne.

Borgernes selvvurderede resultater (tabel 8) viser dermed forbedringer i borgernes oplevelse af bevægelighed, reduktion af smerter og en generelt bedre helbredstilstand.

Jammerbugt Kommune anvender ikke spørgeskemaet EQ-5D-5L.

Sammenfatning

De objektive data og de selvrapporterede data viser, at GLA:D ryg indsatsen har haft en markant positiv effekt på deltagerne, både fysisk og mentalt.

Deltagerne har opnået en betydelig forbedring i muskelstyrke og udholdenhed i ryg- og mave-muskulatur, hvilket er afgørende for en stræk og velfungerende ryg. Derudover ses en fremgang i evnen til at bevæge sig fleksibelt, hvilket vil bidrage til at en lettere hverdag og reducere risikoen for tilbagevendende rygproblemer. Samtidig viser EQ-5D-5L data en væsentlig øgning i livskvalitet – et liv med færre smerter, bedre bevægelighed og større overskud til daglige aktiviteter. Sidst, men ikke mindst, ses en bemærkelsesværdig reduktion i selvrapporteret angst og

depression, hvilket understreger den positive sammenhæng mellem fysisk aktivitet og mental velvære.

Samlet set har træningsindsatsen således forbedret borgernes daglige funktions- og livskvalitet.

Effekt på behandlingsbehov

Det er endnu for tidligt at konkludere, om GLA:D Ryg-indsatsen har reduceret det generelle behandlingsbehov eller antallet af rygoperationer. Indsatsen er primært rettet mod borgere med langvarigt, uspecifikt lænderyg-besvær, som i forvejen ikke ville blive henvist til eller tilbudt operation. Derfor forventes ingen nedgang i operationsaktiviteten. Effekten vil derimod på sigt kunne aflæses i færre henvendelser til egen læge om ryglidelser samt et reduceret sygefravær. Målgruppen vurderes før forløbet at være inaktiv i nogen grad på grund af smerter. Forløbet synliggør, at træning kan føre til både fysisk og psykisk bedring. Ud over de objektive og patientrettede effekter forventes indsatsen også at have en forebyggende effekt på livsstilssygdomme generelt.

5

TEMA Lighed i sundhed

Indsatser i temaet

INDSATS 7
Samarbejdsprojekt med Social Sundhed

INDSATS 8
Ulighed i den somatiske behandling af patienter med psykiske lidelser

INDSATS 9
Optimering af eksisterende digitale løsninger

INDSATS 10A
Samarbejde om optimering af forløb for de borgere der frekventerer sundhedsvæsenet mest

INDSATS 10B
Systematisk indsats i forhold til borgerens sidste tid

INDSATS 11
Inkontinens hos børn og unge

INDSATS 12
HIIT- intens fysisk træning til overvægtige børn

INDSATS 7

Samarbejdsprojekt med Social Sundhed

Formål

At fremme lighed i sundhed ved at reducere udeblivelser på Afdelingen for Medicinske Mave-tarmsygdomme for borgere der udebliver fra aftaler. Der er fokus på at reducere antal udeblivelser på afdelingen ved at tilbyde støtte fra Social Sundhed.

Baggrund

Social Sundhed er en landsdækkende NGO, der med frivillige kræfter arbejder for at skabe større social lighed i sundhed. Social Sundheds kerneopgave er at ledsage og støtte borgere med behov for bistand til deres aftaler i sundhedsvæsenet, med udgangspunkt i den enkelte borgers behov. Opgaven varetages af frivillige sundhedsfaglige studerende, også kaldet brobyggere. Der er i forvejen etableret samarbejde med Social Sundhed i Aalborg Kommune, forankret i det sociale område.

Resultater og Læring

Gennem prøvehandlingen er det blevet tydeligt, at det største potentiale for at gøre en forskel for målgruppen ligger i primærsektoren. Her kan borgerne støttes tidligere i forløbet, og der kan drages nytte af de etablerede relationer mellem borger og egen læge samt aktører fra kommunale tilbud. Samtidig har prøvehandlingen tydeliggjort, at Afdelingen for Medicinske Mave- og Tarmsygdomme på Aalborg Universitetshospital allerede har initiativer der i et vist omfang støtter udsatte og sårbare patienter, hvilket reducerer behovet for et formelt samarbejde med Social Sundhed. Projektet blev afsluttet juni 2024.

Antal borgere, der har fået gavn af indsatsen

I projektperioden december 2023 – juni 2024 (6 måneder) har der været 5 borgere tilknyttet Social Sundhed via projektet.

I afprøvningsperioden blev i alt 41 personer, som var udeblevet fra en aftale, kontaktet med henblik på et støtteforløb hos Social Sundhed. Hos 22 personer var der tale om en forglem-melse af aftalen eller problemer med at få flyttet aftalen. I alt 7 personer blev tilbudt et støtteforløb hos Social Sundhed, hvoraf 1 tog imod tilbuddet. Konklusionen på prøvehandlingen er, at de ovenstående udeblivelser kalder på andre løsninger end Social Sundhed, f.eks. påmindel-sessystemet nemSMS.

Social Sundhed har desuden, i perioden medio august 2023 til 2024, haft støtteforløb med 20 patienter tilknyttet afdelingen. Henvisningerne i disse forløb er blandt andet kommet fra hjemmesygeplejen, pårørende og sociale indsatser i kommunen. Fælles for disse patienter er, at de oplever komplekse og kaotiske forløb, som Social Sundhed kan støtte dem i.

Inddragelse af Almen praksis

Det har trods godkendelse af PLO-K ikke været muligt at indgå et samarbejde med lægepraksisser i hverken Aalborg- eller Jammerbugt Kommune. PLO-K fremlagde indledningsvis en bekymring for om lægerne ville huske tilbuddet/projektet, da det ikke er så tit, at den enkelte læge henviser til Afdelingen for Medicinske Mave- og Tarmsygdomme og endnu mere sjældent at de henviser en udsat borger. Projektet har derfor vist, at det kan være vanskeligt at rekruttere lægepraksisser til at indgå i projekter med en snæver målgruppe.

INDSATS 8

Ulighed i den somatiske behandling af patienter med psykiske lidelser (gadelæge)

Formål

Mennesker med svære psykiske lidelser dør 7-10 år tidligere end resten af befolkningen, og 60% af denne overdødelighed skyldes somatiske sygdomme. Samtidigt er socialt udsatte borgere, især hjemløse og misbrugere, særligt udsatte for alvorlige sundhedsproblemer. De opsøger sjældnere egen læge, men har fire gange større risiko for akutbesøg og tre gange større risiko for somatiske indlæggelser end den øvrige befolkning.

Indsatsen adresserer netop disse udfordringer ved at afprøve en gadelægeordning i Aalborg- og Jammerbugt Kommuner. Ved at sende en speciallæge i almen medicin (gadelæge) og en gadesygeplejerske/borgernær sygeplejerske ud i miljøet flere gange om måneden, er målet at forbedre adgangen til sundhedsvæsenet for denne målgruppe. Indsatsen har derfor til formål, at sikre tidlig opsporing og behandling samt reducere ulighed i sundhed ved at tilbyde en mere fleksibel og tilgængelig sundhedsindsats til nogle af samfundets mest udsatte og sårbare borgere.

Baggrund

Behandlingsrådet offentliggjorde primo 2023 første del af en rapport, omhandlende ulighed i sundhed, med fokus på ulighed i den somatiske behandling af patienter med psykiske lidelser. Rapportens resultater understreger, at der er tale om en omfattende ulighedsproblematik, der ikke kun er begrænset til nogle få specifikke psykiske lidelser. På trods af, at dette års rapport finder ulighed i både behandling og sygdomsudfald hos patienter med psykisk lidelse sammenlignet med patienter uden psykisk lidelse, kan analysen ikke konkludere, at en øget risiko for død er direkte afledt af en mindre optimal behandling i det somatiske sundhedsvæsen. Analysen peger dog på et behov for at undersøge behandlingen nærmere, herunder også årsager til utilstrækkelig kvalitet i den somatiske behandling af patienter med psykisk lidelse.

Resultater og læring

Foreløbige erfaringer peger på, at gadelægeordningen har øget målgruppens adgang til sundhedstilbud. Dette er med til at øge ligheden i sundhed for en gruppe, der ellers har svært ved at navigere i det etablerede sundhedssystem. Samarbejdet mellem de involverede parter har

sikret en koordineret og sammenhængende indsats, hvor sundheds- og sociale indsatser går hånd i hånd for at skabe bedre livsvilkår for borgerne.

Antal borgere der har fået gavn af indsatsen

I Aalborg Kommune har der i perioden december 2023 til december 2024 (13 mdr.) været 53 personer, som har modtaget behandling og vejledning af gadelægen, fordelt på 98 kontakter.

I Jammerbugt Kommune har projektet, grundet udfordringer med at finde en alment praktiserende læge, som kunne varetage opgaven, kørt siden maj 2024. I perioden maj 2024 til februar 2025 (10 mdr.) har der været 87 kontakter med borgere fra målgruppen fordelt på 40 klinikdage i sygeplejeklinikken tilknyttet værestederne i Brovst, Aabybro, Pandrup og Fjerritslev, hvoraf nogle borgere har haft gentagne kontakter

Flere borgere fra målgruppen i begge kommuner giver udtryk for at de er glade for tilbuddet, da de føler sig set, hørt, vejledt og behandlet i trygge rammer. Borgerne kan derfor modtage sundhedsydelser uden at skulle ind på hospitalet eller i kontakt med egen læge (hvis de har en), som geografisk kan være langt væk.

De væsentligste erfaringer fra Aalborg og Jammerbugt Kommune fremhæves i nedenstående.

Aalborg Kommune – de vigtigste erfaringer

Gadelægeordningen bygger videre på et etableret og velfungerende set up, hvor gadesygeplejersken allerede har opbygget stærke relationer til målgruppen og samarbejder med relevante sundheds- og socialfaglige aktører.

I projektperioden anvendes gadesygeplejerskens sundhedsklinik på Café Parasollen, som er et socialt mødested for målgruppen. Her yder gadesygeplejersken og gadelæge en fælles sundhedsfaglig indsats to gange om måneden.

De vigtigste erfaringer	
Fleksibilitet	Borgerne kan møde op uden tidsbestilling, og gadesygeplejersken kan hurtigt inddrage gadelæge ved behov. Dette har gjort det nemmere for de mest udsatte borgere at få adgang til sundhedstilbud, netop når de er klar til at tage imod hjælp.
Kvalificering af gadesygeplejerskens arbejde	Gadesygeplejersken har gennem ordningen fået kompetencer til at udføre behandlinger, der tidligere krævede henvisning til egen læge eller hospital, herunder blodprøvetagning, screeninger og medicin-udlevering. Dette er med til at reducere antallet af udeblivelser og sikrer en mere kontinuerlig pleje.
Samarbejde	Samarbejdet mellem flere instanser har været afgørende for projektet, da det kræver både sundheds- og socialfaglig støtte for at skabe de rette rammer for den enkelte borger. Gennem et samarbejde med lokale NGO'er, social- og

	sundhedstilbud samt almen praksis, er det lykket at nå de mest udsatte og sårbare borgere.
Forebyggelse	Foreløbige resultater viser, at gadelægeordningen har kunnet forebygge indlæggelser, koordinere misbrugsbehandling på tværs af sektorgrænser samt effektiv smitteopsporing af bl.a. HIV, gonore og syfilis.
Borgernes sundhedsbehov	Borgerne kommer med en række forskellige problemstillinger. Der ses fire tendenser ift. årsagen til hvorfor borgerne opsøger gadelægen samt den behandling de modtager: 1. Sår og sårpleje 2. Rådgivning og vejledning 3. Visitation/henvisning til det øvrige sundhedsvæsen 4. Koordinerende indsats til eksisterende tilbud.

Grundet udskiftninger blandt aktørerne har projektet været midlertidigt pauseret i Aalborg Kommune, mens der arbejdes på en løsning. I denne proces er det blevet tydeligt, at indsatsen hidtil har været meget personbåren og dermed sårbar over for ændringer. Dette har dog været en nødvendig del af opstartsfasen for at afdække behovet blandt målgruppen.

Jammerbugt Kommune – de vigtigste erfaringer

Der har ikke været et eksisterende set up, som projektet kunne bygge videre på. Dette har betydet, at der har været en længere opstartsphase, hvor fokus har været på at opbygge den nødvendige tillid og relationer til målgruppen og fagpersoner på området. Den borgernære sygeplejerske skiftes til en gang om ugen at være tilgængelig i en sygeplejeklinik på værestederne i hhv. Brovst, Aabybro, Pandrup og Fjerritslev.

De vigtigste erfaringer	
Synlighed	For at nå de mest sårbare og udsatte borgere er der iværksat en række promoveringsinitiativer. Dette har inkluderet en øget synlighed på sociale medier, plakater og deltagelse i husmøder på værestederne. Disse tiltag har sikret at budskabet om ordningen når bredt ud til både målgruppen og fagpersoner.
Borgernes sundhedsbehov	Foreløbige resultater viser, at det primært har være socialt velfungerende, men udsatte borgere, der har benyttet sig af sygeplejeklinikken. De har typisk søgt hjælp til medicinsk vejledning, sårpleje, hjælp til lægeskift eller som støtte i kontakten med deres egen læge.
Samarbejde	Den borgernære sygeplejerske har fået et større tværfagligt samarbejde med bl.a. Støtte- og Kontaktpersoner (SKP), terapeuter og værestederne i kommunen. Dette bidrager til en

	mere helhedsorienteret indsats, hvor viden og ressourcer anvendes på tværs.
Relevans af en gadelæge	Erfaringerne fra den første del af projektperioden viser, at der ikke er behov for en gadelæge i Jammerbugt Kommune, da de fleste borgere er tilknyttet egen læge. I stedet har den sygeplejefaglige vejledning på værestederne vist sig at være en værdifuld indsats – både for borgerne og det faglige personale.
Udbygning af den borgernære sygeplejerskes funktion	Et tættere samarbejde med værestederne kan styrke tidlig opsporing og forebyggelse af sundhedsproblemer, hvilket kan reducere risikoen for alvorlige sygdomsforløb. En udvidelse af den borgernære sygeplejerskes rolle med tilstedeværelse og samarbejde på værestederne vil sikre lettere adgang til sundhedsfaglig støtte og styrke den tværfaglige indsats.

INDSATS 9

Optimering af eksisterende digitale løsninger

Formål

At opnå fuld udnyttelse af eksisterende digitale løsninger, fokus er dybdegående implementering af Kontakt-læge appen.

Baggrund

Digitale løsninger er et vigtigt element, når sundhedsvæsenet skal være nært, sammenhængende og fleksibelt. I både region, kommuner og hos den praktiserende læge eksisterer der allerede en række af digitale løsninger, der har til formål at optimere borgerens forløb og forbedre samarbejdsvilkårene på tværs af sektorerne. Men oplevelsen er, at langt fra alle de gode løsninger og muligheder implementeres tilstrækkeligt og dermed ikke udnyttes til fulde, både inden for egen sektor og på tværs. I Sundhedsklynge Midt skal der derfor være fokus på at implementere de allerede tilgængelige digitale løsninger i bund og sikre øget brug heraf.

Den digitale løsning, som skal tages fat på i Sundhedsklynge Midt, er Kontakt Læge-appen. *Kontakt læge* er en løsning til understøttelse af, at udvalgte kommunale medarbejdere på vegne af en borger teknisk kan facilitere en videokonsultation imellem borger og borgers egen læge. Kontaktlæge er tiltænkt situationer, hvor borgere ikke selv har mulighed for at konsultere egen læge fysisk, og ikke selv kan oprette en videokonsultation vha. app'en *Min læge*. Hos almen praksis er der gode erfaringer med appen, men oplevelsen er, at denne ikke bliver brugt tilstrækkeligt. Derfor skal Sundhedsklynge Midt i fællesskab arbejde på, at brugen af *Kontakt Læge* udbredes og implementeres. Ansvar for opgaven placeres i de to Kommunalt – Lægelige udvalg i henholdsvis Aalborg Kommune og Jammerbugt Kommune

Resultater og læring – Aalborg Kommune

I KLU Aalborg (Kommunalt-Lægelige udvalg) har man arbejdet med en implementering af Kontakt-læge appen i henholdsvis Senior og Omsorg samt Job og Velfærd for at imødekomme eventuel manglende viden om brug af app'en.

I Senior og omsorg skyldes mindre brug af app'en at der er lavet aftale om brug af en anden løsning "Video-SMS-Funktion" som sygeplejen foretrækker.

I Job og Velfærd er der identificeret tekniske udfordringer forhold til oprettelse til at bruge app'en. Også her har teknologien overhalet indenom og Video-SMS- funktionen fremstår lettere og mere attraktiv at bruge.

Kommunalt Lægeligt Udvalg i Aalborg Kommune afslutter indsatsen med yderligere implementering af *Kontakt Læge*, da Video-SMS- funktionen foretrækkes som digital løsning frem for *Kontakt læge*.

Resultater og læring – Jammerbugt Kommune

I Jammerbugt Kommune er Kontaktlæge app'en tænkt som en hjælp for såvel praktiserende læger som for sygeplejen. App'en er installeret på alle sygeplejerskernes iPads og muliggør en sikker og hurtig forbindelse mellem sygeplejen og almen praksis. App'en i sig selv fungerer hensigtsmæssigt, men der er et fælles behov for at styrke anvendelsen af den i praksis.

Jammerbugt Kommune har ligeledes undersøgt på "Video-SMS-Funktion", som Aalborg Kommune er begyndt at anvende, men finder ikke denne funktion bedre end Kontaktlæge app, hvilket skyldes at netop Kontaktlæge app er blevet mere smidig at anvende.

Jammerbugt Kommune har en strategisk ambition om at anvende en "digital først" tilgang, hvor det er muligt og hensigtsmæssigt, for at sikre en mere smidig og effektiv opgaveløsning.

INDSATS 10A

Samarbejde omkring optimering af forløb for de borgere der frekventer sundhedsvæsenet mest

Formål

Der ses en stigende ulighed i sundhed og en stigende kompleksitet i de kommunale ydelser, som kalder på nye samarbejdsformer i det tværgående samarbejde mellem hospitaler, kommuner og almen praksis. I det tværsektorielle felt er der et øget behov for at kunne håndtere de 2% mest komplekse borgere med multisygdom og multimedicingering – herunder et behov for tættere koordinering og samarbejde med henblik på at forebygge (gen)indlæggelser.

Formålet med indsatsen er at understøtte det tværsektorielle samarbejde omkring den skrøbelige ældre over 80 år via fælles sprog – Clinical Frailty Score (CFS), som er et redskab til at screene for skrøbelighed. Indsatsen tester anvendelsen af CFS-scoren i sektorovergange for at sikre vidensdeling, kontinuitet og øget kvalitet i behandlingsforløbene.

I Sundhedsklynge Midt er der arbejdet tværsektorielt med at implementere CFS. CFS er en indikator i en ny Dansk Kvalitetsdatabase for Ældre med Skrøbelighed (DANFRAIL), hvori kun hospitalsindsatsen er adresseret. Sundhedsklyngen ønskede som supplement hertil at fokusere på anvendelsen af CFS-scoren i såvel kommunalt regi som ved sektorovergangene for at sikre vidensdeling, kontinuitet og øget kvalitet i behandlingsforløbene.

Formålet med projektet er at:

1. Skabe indledende erfaringer med at implementere screeningsredskabet tværsektorielt.
2. Identificere skrøbelige ældre gennem en ensartet screeningsproces med CFS.
3. Etablere et fælles sprog på tværs af sektorgrænser.

Implementeringen af screeningsredskabet CFS skal sikre en ensartet identifikation af ældre skrøbelige borgere samt skabe et fælles sprog på tværs af sektorgrænser, som på sigt forventes at øge kvaliteten samt styrke samarbejdet om den sårbare gruppe af skrøbelige ældre på tværs af sektorgrænser.

Baggrund

Sundhedsvæsenet er under pres. Der ses en stigende ulighed i sundhed og en stigende kompleksitet i de kommunale sundhedsydelser, som kalder på nye samarbejdsformer i det

tværgående samarbejde mellem hospitaler, kommune og almen praksis. Vi har brug for at blive endnu dygtigere i det tværsektorielle felt til at håndtere de 2 % mest komplekse borgere med multisygdom og multimedicingering og herunder behov for tættere koordinering og samarbejde mhp. at forebygge genindlæggelser og at patienterne mødes akut når der skulle have været et alternativ.

Resultater og læring

CFS-scoren er et værdifuldt redskab til at understøtte den kliniske beslutningstagning, men den kan ikke stå alene. Den bidrager til en tidlig identifikation af skrøbelige ældre og giver en helhedsorienteret vurdering af patientens funktionsniveau før akut sygdom eller indlæggelse. Dette understøtter samarbejdet mellem sektorer og styrker koordineringen omkring patientens behandlingsforløb.

I projektet blev der arbejdet med at CFS-score alle patienter over 80 år, som har en akut kontakt i Akut- og Traumecenteret på Aalborg Universitetshospital. Denne indsats har vist sig at være meningsfuld af flere årsager. For det første skal vurderinger med CFS ske i patientens habituelle tilstand – typisk 14 dage før akut sygdom. Det kan være udfordrende at foretage denne vurdering hos en akut syg patient, hvorfor en forudgående score fra kommunale instanser er af væsentlig betydning.

Derudover har personalet udtrykt, at screeningsredskabet er nemt og meningsfuldt at anvende, da det tilvejebringer et fælles fagligt sprog om ældre skrøbelige patienter. Ydermere har CFS vist sig at kunne understøtte beslutningstagning på hospitalet hos patienter, der indlægges med en kendt CFS-score fra kommunale instanser.

Projektet resulterede i en række anbefalinger vedrørende implementeringen af CFS i et tværsektorielt perspektiv:

1. Nedsættelse af lokale implementeringsteams
2. Tydeligt formål og mening med anvendelsen af CFS
3. Tydelige arbejdsgange omkring CFS.

Antal borgere, der har fået gavn af indsatsen

I nedenstående tabel præsenteres antallet af borgere over 80 år, der har fået vurderet deres skrøbelighed via CFS, ud af det samlede antal borgere i denne aldersgruppe i de pågældende områder, og at dette er registreret korrekt (Status 07.05.24).

Tabel 10

Aalborg Kommune	
Nord By	92 ud af 179 (51%)
Akuttilbud Aalborg	23 ud af 27 (85%)
Anneshave	28 ud af 34 (82%)
Jammerbugt Kommune	
Sygeplejen Midt	40 ud af 68 (59%)
Pandrup Plejecenter	13 ud af 16 (81%)
Solbakken	13 ud af 21 (62%)
Aalborg Universitetshospital (2 mdr.)	
Akut- og Traumecenter	287

Projektet blev afsluttet ultimo juni 2024, hvor det overgik til drift i de områder, som har indgået i projektet.

Befolkningsfremskrivninger viser, at vi ser ind i en fremtid med et stigende antal ældre, og dermed forventeligt også et stigende antal skrøbelige. Dette giver anledning til overvejelser om, hvordan vi sikrer en god kvalitet i pleje og behandling af denne voksende patientgruppe i sundhedsvæsenet. Her forventes skrøbelighedsscoren CFS at kunne styrke den fælles beslutningstagen ved at tilvejebringe en fælles forståelse og et fælles sprog for skrøbelighed, og derved kunne anvendes som et redskab til at identificere ældre med skrøbelighed – og så ledes forbedre patientforløbet og mindske unødige indlæggelser.

Der ses desuden et potentiale i at knytte de enkelte CFS-Scores til udvalgte eksisterende kommunale tilbud og indsatser for at skabe et øget fokus på sammenhængende patientforløb, hvor kommunale enheder, hospitaler, praktiserende læger mv. samarbejder på tværs om de skrøbelige ældre.

Det er et nationalt krav at screeningsredskabet implementeres på landets hospitaler, hvorfor en kommunal implementering af redskabet er meningsfuldt som et fælles sprog og øget samarbejde på tværs om denne sårbare patientgruppe.

Indsatsgruppen anbefaler, at screeningsredskabet implementeres som fælles sprog i alle kommuner i Region Nordjylland.

INDSATS 10B

Systematisk indsats i forhold til borgerens sidste tid

Formål

At så mange af kommunens borgere som muligt kan opnå en død i fred og ro efter egne ønsker. I projektet gennemføres en kompetenceudvikling på alle plejehjem og på alle arbejdspladser i hjemmeplejen i Jammerbugt Kommune. Medarbejdere klædes på til at have samtale med borgere om den sidste tid – herunder borgerens ønske om fravalg af genoplivning.

Baggrund

Generelt er der vis form for berøringsangst omkring døden. Jammerbugt Kommune har i denne indsats sat fokus på håndteringen af borgernes sidste tid i hjemmeplejen og på plejecentrene. Personalet uddannes til at drøfte den sidste tid med borger og pårørende, og der udvikles samtidig redskaber og materialer denne drøftelse. Dette via bl.a. guides til samtalen med borger og pårørende, information om livsforlængende behandling og genoplivningsforsøg m.v.

Resultater og læring

Personalet på plejecentrene og i hjemmeplejen har fået kompetenceløft ift. ”Den svære samtale” med borgerne og pårørende, herunder viden om fravalg af livsforlængende behandling og genoplivningsforsøg, samt lovgivningen på området.

En kort intern undersøgelse dokumenterer, at en større procentdel af borgerne på plejehjem og i hjemmeplejen fra projektstart i marts til oktober 2024 har fravalgt genoplivning.

Der er indledt samarbejde med såvel Aalborg Universitetshospital, Den Præhospitale Virksomhed og almen praksis ift. at sikre, at borgerens ønsker om den sidste tid tilgår alle dele af de involverede sektorer.

Alle beboere på plejecentre og alle borgere i hjemmeplejen tilbydes en samtale om ønsker og forventninger til den sidste tid. Der er uddannet 70 ”Den Sidste Tid-ambassadører” på plejecentrene og i hjemmeplejen. Ambassadørernes skal uddanne kollegaer indenfor området.

INDSATS 11

Inkontinens hos børn og unge

Formål

Formålet med inkontinensindsatsen "Tæt og Tør" er at sikre, at børn får den rette hjælp på det rette tidspunkt ved at give forældre og fagpersoner adgang til opdateret viden om både naturlig udvikling og inkontinens, samt vejledning om hvor der kan hentes støtte. En del af indsatsen har haft fokus på at udvikle en digital forældreguide, der henvender sig til både forældre, hvis børn skal i gang med renlighedsprocessen, og til dem, der har et barn med inkontinensudfordringer. Gennem opdateret viden og konkrete råd gøres forældrene trygge i at tage ansvar og handle i forhold til deres barns behov. Derudover er der etableret en platform for fagpersoner, hvor de har adgang til nyeste viden og sparring.

Baggrund

Ca. 20% af børn, der starter i skole, og 4% af unge i 8.klasse oplever inkontinens i form af urin- eller afføringsproblemer – eller begge dele. For småbørn kan udfordringen være at gå uden ble eller bruge potte/toilet. Inkontinens medfører både praktiske og mentale udfordringer for barnet og de voksne omkring dem, og det er derfor afgørende, at de får den rette hjælp på det rette tidspunkt.

For at forebygge inkontinens og samtidig sikre rettidig støtte til børn med udfordringer har Sundhedsplejen i Aalborg og Jammerbugt Kommuner siden 2021 samarbejdet med børneafdelingen i Aalborg Universitetshospital, praktiserende læger, skoler, daginstitutioner og forældrerepræsentanter i projektet "Tæt og Tør".

Indsatsen består af tre fokusområder:

- Etablering af fælles hjemmeside med opdateret viden til forældrene
- Styrkelse af samarbejdet mellem den kommunale sundhedspleje og børneafdelingen på Aalborg Universitetshospital
- Opkvalificering af fagpersonale inden for inkontinens

De tre fokusområder er mundet ud i tre indsatser:

Småbørn før skolealderen

Alle småbørnsforældre informeres om "Tæt & Tør" ved det sidste ordinære besøg fra sundhedsplejen. Her får de viden om, hvordan de kan understøtte barnets renlighedsproces, skabe gode toiletvaner og sikre en hensigtsmæssig væskeindtagelse.

Dagtilbud spiller en central rolle i børns renlighedstræning, og pædagogerne har stor erfaring på området. Når et barn oplever udfordringer, fungerer sundhedsplejen som sparringspartner og bidrager med sundhedsfaglig viden og et nyt perspektiv. Ved behov kan sundhedsplejersken inddrage barnets egen læge. Hvis barnet ikke opnår renlighed inden skolestart, anbefales det at inddrage skolesundhedsplejersken i overleveringsmødet med skolen.

Børn i skolealderen

Skolesundhedsplejen sætter fokus på inkontinens allerede ved skolestart, hvor emnet indgår i indskolingsundersøgelsen. Skolesundhedsplejersken vejleder og støtter både barn og forældre efter behov.

Lærere og pædagoger kan få sparring og vejledning fra sundhedsplejersken, blandt andet i forhold til faste toilettider, væskeindtagelse og støtte til børn med ufrivillig vandladning på lejrture. Ved mere komplekse forløb kan sundhedsplejersken samarbejde med barnets egen læge og trække på sparring fra børneafdelingen på Aalborg Universitetshospital.

Sundhedsfaglig konsulentfunktion i dagtilbud og på skoler

I 2024 og 2025 tilbydes alle dagtilbud – inkl. dagpleje og private børnepassere – samt indskolingsteams på både folkeskoler og privatskoler oplæg om "Tæt & Tør" og inkontinens hos børn.

Resultater og Læring

Siden lanceringen i marts 2023 har hjemmesiden "Tæt & Tør" givet forældre, fagpersoner og sundhedsplejersker adgang til opdateret og veldokumenteret viden om renlighedsprocessen og inkontinensbehandling. Den skaber et bedre overblik over forløb og støttemuligheder, hvilket har styrket indsatsen for børn med inkontinens.

Projektet har allerede haft en mærkbar effekt. Ifølge professor på Aalborg Universitetshospital Søren Hagstrøm, er antallet af henviste børn med inkontinens reduceret med cirka 20 procent i perioden. Samtidig er ventetiden blevet kortere, og patientforløbene mere effektive, da de henviste børn nu møder forberedte med væske-vandladningsskemaer og allerede har afprøvet relevante tiltag.

Sundhedsplejerskerne oplever en langt større faglig sikkerhed i arbejdet med børn med inkontinens og kan dermed yde en mere proaktiv og målrettet indsats. Derudover har sundhedsplejen modtaget flere henvendelser fra både forældre og personale i dagtilbud og skoler, hvilket vidner om en øget opmærksomhed på området. Samtidig efterspørger skoler og dagtilbud i højere grad undervisning om renlighedsprocessen og inkontinens, hvilket understreger behovet for fortsat vidensdeling.

Det tætte samarbejde mellem sundhedsplejen og børneafdelingen har vist sig særdeles værdifuldt. Den direkte sparring mellem sektorerne sikrer en mere helhedsorienteret indsats, hvor børn og familier får den rette hjælp på det rette tidspunkt.

Fremtidig drift

Projektet er forlænget til udgangen af maj 2025, og der arbejdes på at sikre en varig driftsorganisering. Derudover er implementering af forskningsresultater en central del af den videre udvikling.

D. 11. marts 2025 havde der været 140.613 besøgende på Tætogetør.dk. Besøgende er både forældre og fagpersoner i Nordjylland og nationalt, da arbejdsgruppen har været i gang med at sprede tværsektoriel samarbejdsmodel såvel som hjemmeside regionalt såvel som nationalt.

Sundhedssamarbejdsudvalget i Region Nordjylland har besluttet at indstille projektet til national udbredelse.

INDSATS 12

HIIT- intens fysisk træning til overvægtige børn

Formål

Indsatsen er et træningstilbud målrettet børn og unge mellem 9 og 16 år med overvægt. Indsatsens er etableret med det formål at understøtte udviklingen af målgruppens bevægelsesglæde og trivsel, samt at bidrage til, at der opbygges nysgerrighed og mod på en overgang til det etablerede foreningsliv.

Baggrund

I oktober 2020 igangsatte ph.d.-studerende, Charlotte Eggertsen, en HIIT (højintensitets intervaltræning) -intervention målrettet overvægtige børn og unge i forbindelse med hendes ph.d.-studie *"HIIT med Kiloene"*. Træningen var tilrettelagt med 3 x ugentlige træning over en periode på 12 uger. Rekruttering af børnene og de unge skete i samarbejde med kommunerne igennem Videnscenter for Børn og Unge med Overvægt (VIBUO), Vanebryderne, skolesundhedsplejersker og overvægtsklinikken.

De foreløbige resultater viste at de børn og unge der deltog i interventionen, havde en høj grad af deltagelse i træning (80% fastholdes i forløbet) og at børnene scorede generelt højt på tilfredshed/glæde i forbindelse med træningen. HIIT har vist signifikante forbedringer på både fysiske og psykosociale parametre.

Interventionsperioden for ph.d.-projektet blev afsluttet i juli 2022, men i foråret 2023 ønskede Sundhedsklynge Midt, på baggrund af erfaringerne, at starte træningstilbuddet op igen. I Aalborg Kommune opstartes tilbuddet i april 2023, hvor Center for Sundhedsfremme vil være ansvarlig for den daglige drift. Tilsvarende vil gøre sig gældende ved inddragelse af Jammerbugt Kommune, med en forskudt opstart.

Resultater og læring – Aalborg Kommune

Steno Diabetes Center Nordjylland udarbejder i løbet af 2025 en evaluering af indsatsen. Herunder gives et indblik i nogle af de foreløbige resultater sammen med de vigtigste erfaringer der indtil nu er gjort omkring indsatsen:

- Den absolut vigtigste erfaring er bekræftelsen af, at med den rette indsats, kan det lykkes at skabe et bevægelsesfællesskab, som bidrager positivt til trivsel, selvværd,

motorisk udvikling og oplevelsen af at høre til, samtidig med at der kommer sved på panden.

- Erfaringen fra projektet viser vigtigheden af, at trænerne har viden om og forståelse for målgruppen samtidig med, at der er to trænere tilknyttet hver træning, så alle deltagere føler sig set og hørt.
- Det er også erfaret, at det er meget individuelt hvor længe en deltager er tilknyttet HIIT'n'Move førend der er opbygget tilstrækkeligt mod og nysgerrighed på at overgå til det etablerede foreningsliv.

Siden opstart har 85 deltagere fået modtaget indsatsen. Af de 85 er 30 fortsat tilknyttet indsatsen. Samlet set fastholdes 53% af børnene i et andet fritidstilbud efter deltagelse i HIIT'n'Move.

Resultater og læring – Jammerbugt Kommune

Det har vist sig vanskeligt at implementere HIIT 'n' Move i Jammerbugt Kommune, fordi der ikke er et eksisterende tilbud og oplagt organisering at udrulle projektet igennem.

Der er metodeudviklet og skabt nye samarbejde mellem tre forvaltninger i kommunen: Børne-Familie, Social- og Sundhed og Kultur- og Fritids afdelinger og frivillig forening og det civile i 2024.

Indsatsen nåede ikke at opstarte hold inden for handleplanens tidsramme, men har haft første træningsdag med 11 børn og unge. Indsatsen gennemføres i 2025 med finansiering fra Steno Diabetes Center Nordjylland.

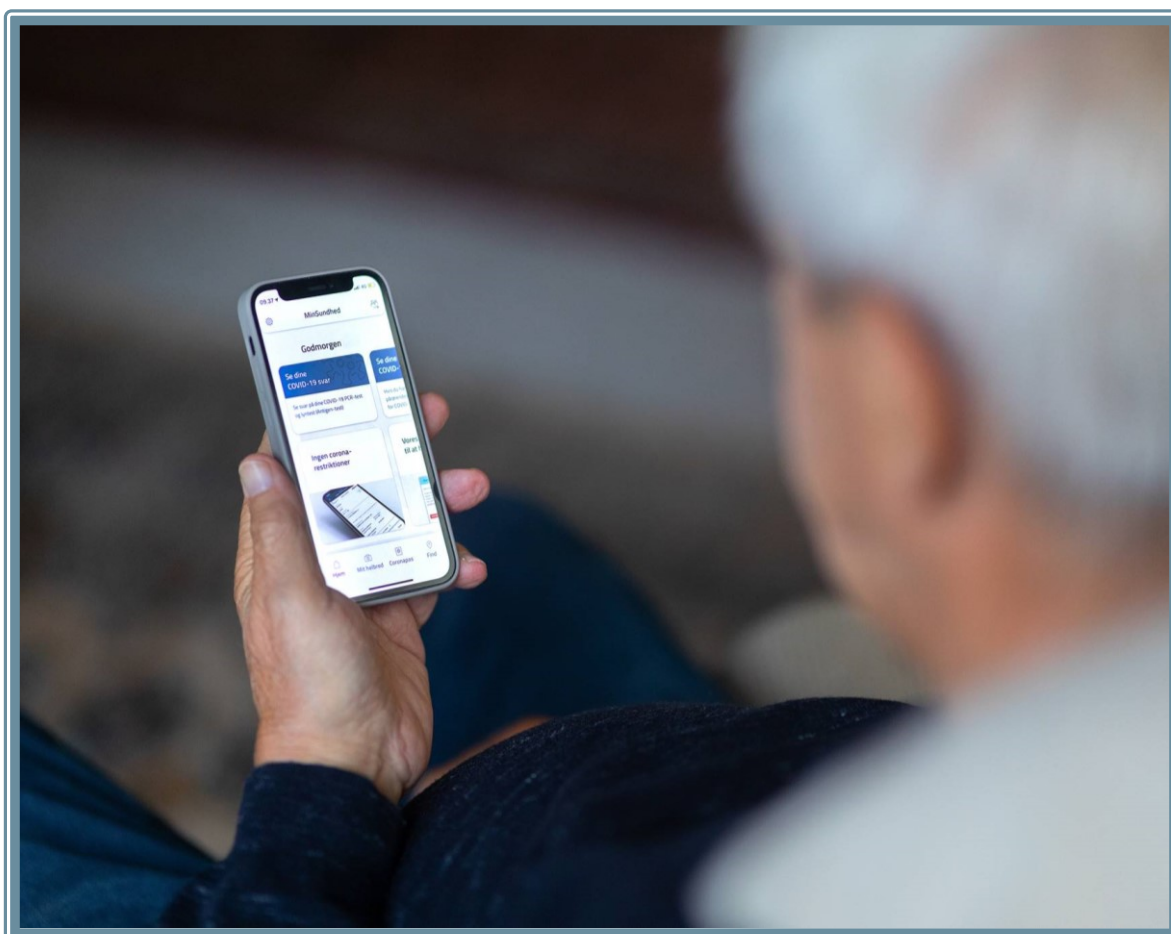

6 TEMA Yderligere indsatser

Indsatser i
temaet

INDSATS 13
eHospital i Nordjylland

INDSATS 14
Geriatri på kommunale pladser (tidligere SUGA 2.0)

INDSATS 13

eHospital i Nordjylland

Formål

Formålet med projektet er at øge brugen af virtuel kommunikation mellem plejehjemsbeboere og hospital, for at reducere behovet for fysiske transporter. Dette vil lette adgangen til sundhedsydelser og mindske belastningen for både borgere, pårørende og personale, samtidig med at det understøtter principperne i "*Retning for det nordjyske eSundhedsvæsen*", hvor digitalt førstevalg er i centrum.

Projektet sigter mod at undersøge mulighederne for at omlægge fysiske ambulatoriebesøg til virtuelle konsultationer, hvilket forventes at forbedre borgernes oplevelse, øge personalets effektivitet og skabe en mere sammenhængende og ressourceeffektiv sundhedssektor. Målgruppen er primært plejehjemsbeboere, som ofte har komplekse medicinske behov og for hvem unødvendige transporter til hospitalet kan være særligt belastende. Projektet er tilblevet på baggrund af et fremtidsværksted i Sundhedsklynge Midt.

INDSATS 14

Geriatrici på kommunale pladser

Formål

Formålet med projektet er at skabe kvalitetsfyldte og sammenhængende forløb for ældre og skrøbelige borgere i en sub-akut tilstand, hvor der er høj risiko for unødige hospitalsindlæggelse. Væsentlige delmål inkluderer:

- At minimere risikoen for unødvendig udredning, overbehandling og uhensigtsmæssige hospitalsophold.
- At give borgere, praktiserende læger og kommunale sundhedsprofessionelle direkte adgang til regionale geriatriske lægefaglige kompetencer.
- At udvikle tværsektorielle samarbejdsstrukturer og arbejdsgange, der styrker patient-sikkerhed og kontinuitet i borgernes forløb.

Baggrund

Den demografiske udvikling medfører en stigning i antallet af ældre og multisyge borgere i risiko for hospitalsindlæggelse. Patientinventeringer og tværsektorielle audits i Aalborg har vist, at en stor andel af hospitalskontakter ikke tilføjer værdi til patientens samlede forløb. En rapport fra 2021 viste eksempelvis, at 40% af patienternes kontakt til Akutmodtagelsen i Aalborg ikke bidrog med værdi i patientens forløb, og at 42% af indlæggelsesforløbene potentielt kunne være varetaget i primærsektoren under forudsætning af bedre tværsektorielt samarbejde.

Projektet er inspireret af "Sub-akut Udkørende Geriatrisk Ambulatorium" (SUGA), som har vist positive resultater i forhold til at forebygge (gen)indlæggelser.

Beskrivelse af indsatsen

Projektet er et samarbejde mellem Aalborg Universitetshospital, Aalborg Kommune, den præhospitale virksomhed og almen praksis. Det er bl.a. finansieret via klyngemidler fra Klynge Midt.

¹ Laubek & Beckermann 2021, 2022

Målgruppen er sub-akutte, skrøbelige borgere over 65 år, som bor i eget hjem og har et faldende funktionsniveau. Hvis den praktiserende læge vurderer, at der er høj risiko for unødigt (gen)indlæggelse, kan borgeren henvises til et ophold på en geriatrisk plads som alternativ til hospital.

Under opholdet modtager borgerne:

- En geriatrisk helhedsorienteret udredning ved en geriatrisk læge i samarbejde med kommunale sygeplejersker, ergo- og fysioterapeuter.
- Daglig træning ved ergo- og fysioterapeuter samt en helhedsorienteret sygeplejefaglig indsats.
- Daglig tværsektoriel stuegang, hvor geriatriske læger arbejder tæt sammen med det kommunale personale.
- Adgang til medicinsk bagvagt i aften-/nat-/weekendtimer for ekstra tryghed.

Hvis borgeren har akutte behov (f.eks. mistanke om brud eller behov for kirurgisk indgreb), vil en akut hospitalsindlæggelse fortsat være førstevalg.

Indsatsen pilottestes på op til 5 pladser på Akuttilbud Aalborg. Projektfasen løber indtil maj, hvorefter der evalueres løbende i driftsfasen resten af 2025.

Resultater og læring

Projektets virkning evalueres ud fra:

- Patienters og pårørendes oplevelse af forløbet (interviews).
- Fysio- og ergoterapeutiske test (f.eks. rejse/sætte sig test og 10 m gangtest).
- Løbende tværfaglig evaluering af samtlige patientforløb gennemført af bl.a. geriatrisk læge og APN-sygeplejerske
- Tværsektorielle og tværfaglige audits.
- De praktiserende lægers vurdering af samarbejde og kvalitet.

Foreløbige resultater (7. januar - 14. marts)

I perioden har 27 patienter haft ophold på de kommunale geriatripladser. Evaluering af de første 13 forløb viser:

- Stor tilfredshed blandt patienter og pårørende.
- Patienterne oplever forbedret funktionsniveau og værdi af den daglige træning.
- Test viser, at patienternes funktionsniveau vedligeholdes eller forbedres.
- Patienterne ønsker at komme hjem med en bæredygtig plan, så de ikke behøver gentagne ophold.
- Kun 2 ud af 13 forløb har krævet akut hospitalsindlæggelse under opholdet.
- De praktiserende læger vurderer, at opholdet i høj eller meget høj grad tilfører værdi til patienternes samlede situation (7/9 forløb) og aktuelle situation (8/9 forløb).

De foreløbige resultater tyder på, at projektet bidrager positivt til patienternes helbred og livskvalitet samt styrker det tværsektorielle samarbejde. Den løbende evaluering vil give yderligere indsigt i indsatsens effekt og eventuelle justeringer for fremtidig drift og skalering.

7

Bilag

Bilag

BILAG 1
Økonomioversigt

BILAG 2
Styringsmodel

BILAG 1

Økonomioversigt

Indsats	Forbrug pr. 31.12.2024	Disponeret	mer/mindre- forbrug
1. Tilgængelighedsanalysen	50.000	750.000	700.000
1a. IPS 15-17 år i Jammerbugt Kommune	250.000	250.000	0
2. Ressurceforbrug ved Henvisninger	500.000	500.000	0
5. Claudicatio Intermittens - Jammerbugt Kommune	334.528	270.000	-64.528
5. Claudicatio Intermittens - Aalborg Kommune	837.248	850.000	12.752
6. Lænde- Ryg Jammerbugt Kommune	578.207	580.000	1.793
6. Lænde- Ryg Aalborg Kommune	890.500	1.420.000	529.500
7. samarbejde med Social Sundhed	300.000	300.000	0
8. Ulighed i den somatiske behandling af psykiske lidelser (Gadelæge)	316.000	500.000	184.000
10.a Samarbejde om optimering af forløb	700.000	700.000	0
10.b Den sidste tid - Jammerbugt Kommune	334.686	300.000	-34.686
12. HIIT - Jammerbugt Kommune	51.919	188.000	136.081
12. HIIT- Aalborg Kommune	112.000	112.000	0
13. E- Sundhedsvæsen	0	300.000	300.000
Mindreforbrug samlet	5.255.088	7.020.000	1.764.912

Ved udgangen af 2024 var forbruget af klyngemidler 5.255.088 mio. kr. Det betød et mindreforbrug på 1.764.912 mio. kr. i forhold til det oprindelige disponerede beløb.

De overskydende midler er overført til 2025 og anvendes til helårdrift i indsatserne:

Klyngemidler i 2025	
5. Claudicatio Intermittens	595.000
6. Lænderyg	645.000
8. Ulighed i den somatiske behandling af psykiske lidelser	360.000
14. Geriatri på kommunale pladser (SUGA 2.0)	165.000
I alt	1.765.000

BILAG 2

Styringsmodel

Med den politiske godkendelse af Handleplanen og de tilhørende indsatser, fulgte igangsættelse af de enkelte indsatser. Følgende styringsmodel af indsatserne er godkendt i Direktørforum:

- Handleplanen, og de dertil udarbejdede indsatsbeskrivelser for de enkelte indsatser, udgjorde på daværende tidspunkt en bestilling på 15 forskellige indsatser fra politisk niveau
- Dernæst skal indsatserne forankres hos den/de relevante leverandører (Indsatsejer & arbejdsgruppe).
- Leverandør (Indsatsejer og arbejdsgruppe) udarbejder en ordrebekræftelse på den bestilling de har modtaget og tilkendegiver leveringsbetingelserne (hvad kan I levere inden for økonomiske ramme, den givne tid, de givne ressourcer og hvilken indikatorer skal anvendes til opfølgning for at sikre, at indsatsen når i mål?).
- Ordrebekræftelsen og leveringsbetingelserne (at der er en forventningsafstemning i forhold til hvad Politisk Niveau har bestilt, og det som de får) godkendes i Chefforum og efterfølgende i Direktørforum. Der indhentes løbende (ordre) status på de 15 indsatser til chefforums møder (en rød/gul/grøn model).
- Dernæst følger en ren afvigelsesstyring, så Chefforum informeres og afhjælper hvis der er gul/rød, og/eller hvis der opstår behov for at inddrage Direktørforum aktivt ud over de løbende statusser.

Arbejdsgrupperne har haft metodefrihed til at fastsætte rammerne for deres arbejde, herunder arbejdsform, mødefrekvens og mødeform. Uden fælles kommissorium har det været op til den enkelte gruppe at tilpasses strukturen til indsatsen og selv vælge vejen til at levere ordren.

**Aalborg
Kommune**

JAMMERBUGT
KOMMUNE

REGION NORDJYLLAND
– i gode hænder

PRAKTISERENDE
LÆGERS
ORGANISATION

Evaluering af Handleplan Sundhedsklynge Midt

Udarbejdet april 2025

Af sekretariatet for Sundhedsklynge Midt
Bibi Bording Pedersen, Aalborg Kommune
Maja Lynderup Behrmann, Region Nordjylland